

Agencija za zavarovalni nadzor

**I. POROČILO O STANJU NA PODROČJU
ZAVAROVALNIŠTVA ZA LETO 2002**

**II. POROČILO O DELU AGENCIJE ZA
ZAVAROVALNI NADZOR ZA LETO 2002**

Ljubljana, junij 2003

KAZALO

UVODNA BESEDA

Stanje na področju zavarovalništva v Sloveniji
Delo Agencije za zavarovalni nadzor

I. POROČILO O STANJU NA PODROČJU ZAVAROVALNIŠTVA ZA LETO 2002

1.	<i>UVOD</i>	1
2.	<i>ZAKONODAJNI OKVIR</i>	2
2.1.	Zakon o zavarovalništvu (ZZavar)	2
2.2.	Podzakonski predpisi, ki izhajajo iz Zakona o zavarovalništvu	2
2.3.	Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu	3
2.4.	Zakon o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu (ZZVZZ)	3
2.5.	Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1)	3
3.	<i>STRUKTURA SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA TRGA GLEDE NA VRSTE IN OSNOVNE OBLIKE ZAVAROVANJ</i>	4
4.	<i>STRUKTURA ZAVAROVALNEGA TRGA GLEDE NA DELEŽE ZAVAROVALNIC</i>	10
5.	<i>IZIDI POSLOVANJA ZAVAROVALNIC IN POZAVAROVALNIC</i>	12
6.	<i>BILANCE STANJA ZAVAROVALNIC IN POZAVAROVALNIC</i>	16
6.1.	Zbirna bilanca stanja zavarovalnic	16
6.1.1.	Bilance stanja zavarovalnic za premoženjska in življenjska zavarovanja	18
6.2.	Zbirna bilanca stanja pozavarovalnic	20
7.	<i>KAZALCI POSLOVANJA</i>	22
8.	<i>ZAVAROVALNO – TEHNIČNE REZERVACIJE</i>	23
9.	<i>NALOŽBE KRITNEGA PREMOŽENJA IN KRITNIH SKLADOV ZAVAROVALNIC IN POZAVAROVALNIC</i>	25
10.	<i>OBVLADOVANJE TVEGANJ – KAPITALSKA USTREZNOST ZAVAROVALNIC</i>	28
11.	<i>POKOJNINSKE DRUŽBE</i>	30
11.1.	Zakonodajni okvir	30
11.2.	Struktura zavarovalnega trga glede na deleže pokojninskih družb	30
11.3.	Izidi poslovanja pokojninskih družb	31
11.4.	Bilance stanja pokojninskih družb	33
11.5.	Kazalci poslovanja	34
11.6.	Zavarovalno-tehnične rezervacije	35
11.7.	Naložbe pokojninskih družb	35
11.8.	Kapitalska ustreznost pokojninskih družb	36
12.	<i>DRUGE DRUŽBE, KI SE UKVARJAJO Z ZAVAROVALNIMI POSLI</i>	36

II. POROČILO O DELU AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR ZA LETO 2002

1. UVOD	40
2. DELO AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR V LETU 2002	40
2.1. Priprava in sprejem podzakonskih predpisov ter njihovih sprememb in dopolnitev v letu 2002	41
2.2. Izdaja dovoljenj in soglasij	42
2.3. Izvajanje nadzora nad poslovanjem zavarovalnic, pozavarovalnic in pokojninskih družb	44
2.4. Administrativna usposobljenost Agencije za zavarovalni nadzor	45
2.5. Sodelovanje Agencije za zavarovalni nadzor z domačimi in tujimi nadzornimi institucijami	47
2.6. Ostalo delo Agencije za zavarovalni nadzor v letu 2002	48
2.7. Financiranje Agencije za zavarovalni nadzor	49

UVODNA BESEDA

Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju: Agencija) pripravlja poročilo o stanju na področju zavarovalništva ter poročilo o svojem delu na podlagi 249. člena oziroma 250. člena Zakona o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 13/00, 91/00 in 21/02; v nadaljevanju: ZZavar). Glede na to, da je ZZavar začel veljati 3. marca leta 2000, predstavljata navedeni poročili tretje zaporedno poročanje Državnemu zboru Republike Slovenije, pri čemer je glede na dejstvo, da je Agencija pričela s svojim delom 1. junija 2000 Poročilo o delu Agencije za leto 2002 drugo celoletno poročilo.

Stanje na področju zavarovalništva v Sloveniji

Na slovenskem zavarovalnem trgu je v letu 2002 delovalo enajst zavarovalnic, dve pozavarovalnici in šest pokojninskih družb. Samo ena, to je Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z., deluje kot družba za vzajemno zavarovanje. Ostale so delniške družbe, ki so vse, razen treh, v lasti domačega kapitala. Agencija opravlja nadzor tudi nad poslovanjem Jedrskega pool-a, delom Slovenske izvozne družbe, družbe za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, ki se nanaša na področje kreditnih zavarovanj za njen lasten račun, Prvim pokojninskim skladom Republike Slovenije, ki ga upravlja Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter škodnim skladom za izplačilo škod, ki jih povzročijo vozniki neznanih in nezavarovanih motornih vozil ter priklopnikov in nezavarovanih zrakoplovov pri Slovenskem zavarovalnem združenju.

V obdobju od 01. 01. 2002 do 31. 12. 2002 se je v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta obračunana kosmata zavarovalna premija povečala za realnih 6,8 %, kar pritrjuje splošno dobrim obetom razvoja panoge. Glede na obračunano kosmato zavarovalno premijo predstavljajo premoženjska zavarovanja razen zdravstvenih zavarovanj 54,9 %, zdravstvena 25,6 % in življenjska zavarovanja 19,5 % trga. Če vzamemo pod drobnogled tržno koncentracijo in upoštevamo podatke o tržnih deležih zavarovalnic, lahko ugotovimo, da se tržna koncentracija največjih treh zavarovalnic v primerjavi s predhodnim letom praktično ni spremenila in ostaja na 76,8 %. Sicer so v letu 2002 le štiri zavarovalnice povečale svoj tržni delež, pri ostalih je ta ostal na enaki ravni oziroma se je rahlo zmanjšal.

Za leto 2002 Agencija sicer še ne razpolaga z revidiranimi izkazi, po nerevidiranih izkazih pa je osem zavarovalnic in obe pozavarovalnici poslovalo z dobičkom. Tri zavarovalnice in štiri pokojninske družbe so poslovale z izgubo. Ta je pri zavarovalnicah v največji meri posledica premajhnega obsega poslovanja, pri pokojninskih družbah pa posledica neusklajenosti med stroški poslovanja in prihodki od provizij in vstopnih stroškov oziroma premajhnih zavarovalnih portfeljev.

Zavarovalnice, ki so v letu 2001 izkazale primanjkljaj razpoložljivega kapitala glede na poostrene zahteve v ZZavar so z dokapitalizacijami na zahtevo Agencije in doseženim dobičkom v letu 2002 povečale osnovni kapital in rezerve in v glavnem sanirale kapitalsko neustreznost. Na dan 31. 12. 2002 sta manjši primanjkljaj razpoložljivega kapitala izkazali le še dve zavarovalnici.

Delo Agencije za zavarovalni nadzor

V letu 2002 je Agencija nadaljevala z usklajevanjem podzakonskih predpisov, ki so ga narekovale spremembe ZZavar-A, spremembe Zakona o gospodarskih družbah in novi Slovenski računovodski standardi. Tako je s spremembami in dopolnitvami uskladila štiri podzakonske predpise, prav tako pa je štiri predpise nadomestila z novimi. Poleg tega je zaradi potrebe po izpopolnitvi sprejela še spremembe in dopolnitve dveh podzakonskih predpisov. Delo Agencije je bilo usmerjeno tudi na pripravo predloga sprememb in dopolnitev ZZavar. Le-te so potrebne zaradi sprejema nekaterih novih slovenskih zakonov (Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družbah, Zakona o javnih agencijah, Zakona o prekrških), novih slovenskih računovodskih standardov ter zaradi uskladitve obstoječega ZZavar z novimi evropskimi direktivami (med njimi so tudi direktive, ki določajo višje zahteve glede kapitalske ustreznosti).

Agencija je izdala 1745 dovoljenj za opravljanje dejavnosti / poslov zavarovalnega posredovanja in zastopanja pravnim in fizičnim osebam, 9 dovoljenj za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnicah in pokojninskih družbah, 4 dovoljenja delniškim družbam za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalnici ter 4 dovoljenja za prenos izločenih poslov. V skladu z določili 353. člena ZZavar je Agencija obstoječim zavarovalnicam naložila dopolnitev poročil o uskladitvah poslovanja z zakonom, sedaj pa vodi postopek izdaje dovoljenj za posamezne zavarovalnice.

Vsem zavarovalnicam tudi v letu 2002 še ni uspelo doseči kapitalske ustreznosti, zato jim je Agencija izdala odredbe o povečanju kapitala. Od teh po stanju na dan 31.12.2002 kapitalske ustreznosti nista izpolnjevali dve zavarovalnici. Poleg tega je Agencija na podlagi pregledov poslovanja in spremljanja rednih poročil pri nekaterih zavarovalnicah in pokojninskih družbah ugotovila še določene druge kršitve (v zvezi z naložbami kritnega premoženja oziroma kritnega sklada, z vodenjem poslovnih knjig, z vrednotenjem knjigovodskih postavk, z razčlenjevanjem stroškov po stroškovnih nosilcih, poročanjem, objavo povzetkov revidiranih letnih poročil) in zato izdala odredbe, s katerimi je naložila odpravo tudi teh kršitev.

V mesecu avgustu je bil zaključen dvoletni projekt usposabljanja delavcev Agencije za izvajanje zavarovalnega nadzora, ki ga je v okviru pomoči Programa Phare EU izvajala družba PricewaterhouseCoopers.

Že v letu 2001 se je Agencija dogovorila z Evropsko banko za obnovo in razvoj (EBRD) o financiranju projekta »Slovene Insurance Supervisory Agency – Systems development«. Za izvedbo tega projekta je bila v okviru javnega razpisa s strani EBRD izbrana irska svetovalna družba Vizor. Namen projekta je vzpostavitev ustrezne baze podatkov na Agenciji, ustreznih postopkov obdelave omenjenih podatkov ter ustrezni vzpostavitvi elektronskega poročanja nadzorovanih subjektov. Trimesečni projekt, ki je bil namenjen samo statistični obdelavi premoženjskih zavarovanj, se je zaključil konec leta 2002. Agencija je v letu 2003 prosila EBRD za ponovno sofinanciranje projekta »Slovene Insurance Supervisory Agency – Systems development« za področje življenjskih zavarovanj. S tem bi vzpostavili informacijski

sistem, ki bi podpiral elektronsko poročanje ter avtomatsko spremljanje statističnih podatkov za področje premoženjskih in življenjskih zavarovanj.

Ljubljana, 27. junij 2002

**I. POROČILO O STANJU NA PODROČJU
ZAVAROVALNIŠTVA ZA LETO 2002**

1. UVOD

V letu 2002 je na slovenskem zavarovalnem trgu delovalo trinajst zavarovalnic (enajst zavarovalnic in dve pozavarovalnici), šest pokojninskih družb, Jedrski pool, Slovenska izvozna družba (SID), Slovensko zavarovalno združenje – Škodni sklad (SZZ) ter Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja – del, ki se nanaša na upravljanje Prvega pokojninskega sklada Republike Slovenije. Dvanajst zavarovalnic je organiziranih kot delniška družba in ena sama kot vzajemna zavarovalnica. Med delniškimi družbami je devet zavarovalnic s prevladujočim domačim in tri z večinskim tujim kapitalom. Vse pokojninske družbe so izključno v domači lasti.

Razen dveh se vse zavarovalnice ukvarjajo tako s premoženjskimi kot tudi z življenjskimi zavarovanji. Pokojninske družbe ne smejo opravljati nobene druge dejavnosti razen dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Zavarovalni trg obvladujejo tri zavarovalne skupine; prva z Zavarovalnico Triglav kot nadrejeno zavarovalnico, druga na čelu s Pozavarovalnico Sava in tretja, kjer sta KD Holdingu podrejeni zavarovalnici Adriatic in Slovenica.

Zavarovalnica Maribor je kot prevzemna zavarovalnica nad Zavarovalnico Tilia že konec leta 2000 od Agencije pridobila dovoljenje za združitev, vendar do dejanske združitve doslej še ni prišlo. Zavarovalnica Maribor je v letu 2002 odstopila od dogovorjenega združevanja z namenom, da se na novo določijo menjalna razmerja.

Tudi Zavarovalnici Adriatic in Slovenica že dalj časa napovedujeta združitev, vendar do nje v letu 2002 še ni prišlo.

2. ZAKONODAJNI OKVIR

Osnovni zakon, ki ureja vprašanja zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic je Zakon o zavarovalništvu (ZZavar). Ta zavarovalnicam, kot pomembni skupini nedenarnih finančnih institucij, prinaša posebna pravila, pri čemer pa morajo zavarovalnice kot gospodarske družbe poslovati tudi v okviru zakonodaje, ki se uporablja za poslovanje gospodarskih družb na splošno.

Zakoni, posebej pomembni za poslovanje zavarovalnic so še: Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu, ki med drugim ureja obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti oziroma zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam; Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ), ki zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1), ki ureja področje prostovoljnega pokojninskega zavarovanja.

2.1. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar)

Zakon o zavarovalništvu je bil sprejet 27. januarja 2000 in je začel veljati 3. marca 2000. ZZavar ureja področje zavarovalne dejavnosti v celoti in je temeljni akt za delovanje zavarovalniškega sistema v Republiki Sloveniji.

2.2. Podzakonski predpisi, ki izhajajo iz Zakona o zavarovalništvu

V skladu z Zakonom o zavarovalništvu je Agencija za zavarovalni nadzor pooblaščenca za sprejem podzakonskih predpisov na področju zavarovalništva. Na podlagi te določbe je Agencija pripravila in sprejela 20 podzakonskih predpisov. Po vsebini lahko podzakonske predpise razdelimo na štiri glavne podskupine:

Prvo podskupino sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobna pravila za izpolnjevanje standardov glede previdnostnega poslovanja. Opredeljujejo:

- podrobnejša pravila za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic;
- vrste in lastnosti kritnega premoženja;
- podrobnejša pravila in minimalne standarde za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij;
- vrednotenje postavk sredstev in obveznosti zavarovalnice;
- način izračuna likvidnostnih količnikov;
- zahteve glede izračuna prilagojenih kapitalskih zahtev za nadrejene zavarovalnice;
- metodologijo za izračun lastnih deležev zavarovalnice v tabelah maksimalnega kritja.

Druga podskupina določa podrobna pravila za poročanje. Pogostost poročanja je odvisna od vrste poročila. Zavarovalnica mora vsako četrletje izračunati, spremljati in poročati Agenciji o višini kapitala, kapitalskih zahtevah, kapitalski ustreznosti, višini zavarovalno-tehničnih rezervacij, vrednosti, vrsti in razpršenosti kritnega premoženja in o zavarovalno statističnih podatkih.

Podzakonski predpisi, ki določajo pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, potrebnih za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja, sestavljajo tretjo podskupino.

Četrto podskupino pa sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobnejše pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, ki so potrebna za pridobitev dovoljenja za opravljanje poslov zavarovalnih zastopnikov oziroma posrednikov.

Po začetku veljavnosti ZZavar je bil spremenjen in dopolnjen Zakon o gospodarskih družbah ter Slovenski računovodski standardi. Da bi upoštevala te spremembe, je Agencija za zavarovalni nadzor sprejela nekaj novih sklepov in sprememb že sprejetih sklepov:

- Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov;
- Sklep o podrobnejši vsebini povzetka revidiranega letnega poročila;
- Sklep o kontnem okviru zavarovalnice;
- Sklep o letnem poročilu zavarovalnic;
- Sklep o načinu in obsegu upoštevanja posameznih postavk, podrobnejših lastnostih in vrstah postavk ter lastnostih podrejenih dolžniških instrumentov, ki se upoštevajo pri izračunu kapitala in kapitalske ustreznosti zavarovalnice.

2.3. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu

Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu med drugim ureja obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti oziroma zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam. To področje je v EU urejeno s posebnim sklopom direktiv. Slovenski zakon o obveznih zavarovanjih v prometu je usklajen z direktivami s področja avtomobilske odgovornosti. Z zadnjimi spremembami so se uskladile tudi višine minimalnih zavarovalnih vsot za primer škode zaradi smrti, telesnih poškodb in prizadetega zdravja. Z dnem članstva Slovenije v EU pa bodo začele veljati še nekatere pravice do neposrednega uveljavljanja zahtevkov za izplačilo škod in imenovanje pooblaščenecv za likvidacijo škodnih primerov.

2.4. Zakon o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu (ZZVZZ)

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju je začel veljati z marcem 1992 in je bil v juliju 2002 dopolnjen in na nekaterih mestih spremenjen. Ureja sistem zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja. Zdravstveno zavarovanje je obvezno in prostovoljno. Nosilec obveznega zdravstvenega zavarovanja je Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije; prostovoljno zdravstveno zavarovanje pa izvajajo zavarovalnice, ki imajo za to ustrezno dovoljenje. ZZVZZ v povezavi z določili 14. in 70. člena ZZavar zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj.

2.5. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1)

Podlago pokojninske reforme predstavlja Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki je stopil v veljavo 1. januarja 2000. Ta zakon je prinesel zaostrene

pogoje obveznega pokojninskega zavarovanja in uvedel prostovoljno pokojninsko zavarovanje z davčnimi spodbudami. Vsekakor ima ta zakon za zavarovalnice velik pomen, kajti na podlagi tega zakona se lahko zavarovalnice pojavljajo v vlogi izvajalk pokojninskih načrtov, v vlogi ustanoviteljic odprtih in zaprtih vzajemnih pokojninskih skladov in v vlogi možnih upravljavk premoženja vzajemnih pokojninskih skladov in pokojninskih družb. ZPIZ-1 je omogočil tudi posebno obliko zavarovalnic – pokojninskih družb, ki lahko opravljajo samo posle prostovoljnega pokojninskega zavarovanja.

3. STRUKTURA SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA TRGA GLEDE NA VRSTE IN OSNOVNE OBLIKE ZAVAROVANJ

Obračunana kosmata premija je v letu 2002 znašala 256.500 mio SIT, od tega 140.801 mio SIT oz. 54,9 % iz premoženjskih, 65.597 mio SIT oz. 25,6 % iz prostovoljnih zdravstvenih in 50.102 mio SIT oz. 19,5 % iz življenjskih zavarovanj.

V primerjavi z letom 2001 se je obseg poslovanja zavarovalnic, izražen z obračunano zavarovalno premijo, realno povečal za 6,8 % (povprečna stopnja inflacije v letu 2002, izražena s povprečnim porastom življenjskih stroškov, je bila 7,5 %) in je za 1,3 odstotne točke manjši kot v predhodnem letu. Največji porast v primerjavi s predhodnim letom so dosegla življenjska zavarovanja (realni porast obračunane premije za 9,8 %). Povečala se je tudi obračunana zavarovalna premija prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj in sicer realno za 5,4 % in premoženjskih zavarovanj za 6,5 %.

Struktura zavarovalne premije po osnovnih oblikah zavarovanj je bila v letu 2002 naslednja: porast je beležilo življenjsko zavarovanje, katerega delež premije v skupni premiji se je povečal za pol odstotne točke, medtem, ko sta deleža premij prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja in premoženjskega zavarovanja beležila padec za približno 0,3 oziroma 0,2 odstotne točke.

Tabela 1: Gibanje obračunane kosmate zavarovalne premije zavarovalnic v obdobju 2000-2002 po osnovnih oblikah zavarovanj (vsi zneski so v mio SIT)

Osnovna oblika zavarovanja	Leto 2000		Leto 2001		Leto 2002		Index	
	Vrednost	%	Vrednost	%	Vrednost	%	01/00	02/01
Premoženjska zavarovanja	105.651	55,4	122.983	55,1	140.801	54,9	116	114
Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	49.855	26,1	57.900	25,9	65.597	25,6	116	113
Življenjska zavarovanja	35.150	18,4	42.462	19	50.102	19,5	121	118
SKUPAJ	190.656	100	223.345	100	256.500	100	117	115

Vir: Obrazec St – 41 in St – 50

Primerjave obračunane kosmate zavarovalne premije po posameznih vrstah premoženjskih zavarovanj za zadnja tri leta kažejo, da zavarovalnice skoraj 90 % premije premoženjskih zavarovanj dosežejo v petih zavarovalnih vrstah. To so:

zavarovanje odgovornosti lastnikov cestnih vozil, kasko zavarovanje cestnih vozil, nezgodna zavarovanja, druga premoženjska zavarovanja in požarno zavarovanje. Od teh je v obravnavanem obdobju delež zavarovanja odgovornosti lastnikov cestnih vozil močno porastel (za 4,7 odstotne točke), deleži ostalih štirih navedenih zavarovalnih vrst pa so se znižali. Z avtomobilskimi zavarovanji zavarovalnice dosegajo že približno 54 % celotne zavarovalne premije premoženjskih zavarovanj (od tega 36,9 % v zavarovalni vrsti zavarovanje odgovornosti lastnikov cestnih vozil). Glede na obračunano zavarovalno premijo sta pomembni še zavarovalni vrsti kreditna zavarovanja in druga zavarovanja odgovornosti, ki skupaj predstavljata 8,4 % premije premoženjskih zavarovanj razen zdravstvenih zavarovanj. Do znižanj deleža zavarovalne premije v celotni premiji premoženjskih zavarovanj razen zdravstvenih zavarovanj je v letu 2002 prišlo pri naslednjih zavarovalnih vrstah: nezgodna zavarovanja, kasko zavarovanje cestnih vozil, požarno zavarovanje, druga premoženjska zavarovanja, kreditna zavarovanja. Do zvišanja deleža zavarovalne premije pa je v letu 2002 prišlo v zavarovalnih vrstah: zavarovanje odgovornosti lastnikov cestnih vozil, zavarovanje odgovornosti v zračnem prometu, zavarovanje raznih finančnih izgub in zavarovanje nudenja pomoči osebam v težavah, pri čemer je najbolj izrazit porast deleža pri zavarovalni vrsti zavarovanje odgovornosti lastnikov cestnih vozil in sicer od 32,2 % v letu 2000 na 35,4 % v letu 2001 in na 36,9 % v letu 2002.

Tabela 2: obračunana kosmata zavarovalna premija po zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj v obdobju 2000-2002, razen zdravstvenih zavarovanj (vsi zneski so v mio SIT)

Zavarovalna vrsta	Leto 2000		Leto 2001		Leto 2002		Indeks	
	Vrednost	%	Vrednost	%	Vrednost	%	01/00	02/01
Nezgodna zavarovanja	14.708	13,9	16.853	13,7	18.490	13,1	115	110
Kasko zav. Cest. vozil	19.585	18,5	22.078	18,0	24.329	17,3	113	110
Kasko zav. tirnih vozil	609	0,6	716	0,6	904	0,6	118	126
Kasko zav. letal in drugih zračnih polovil	262	0,2	344	0,3	477	0,3	131	139
Zav. pomorskega in rečnojezer. kaska	134	0,1	158	0,1	188	0,1	118	119
Transportna kargo zav.	1.214	1,1	1.416	1,2	1.651	1,2	117	117
Požarno zavarovanje	11.486	10,9	12.498	10,2	13.778	9,8	109	110
Druga premoženjska zavarovanja	13.128	12,4	13.967	11,4	15.623	11,1	106	112
Zav. odg. lastnikov cestnih vozil	34.034	32,2	43.510	35,4	51.943	36,9	128	119
Zav. odgovornosti v zračnem prometu	141	0,1	150	0,1	427	0,3	106	285
Zav. odgov. ladjarjev in popraviljalcev ladij	45	0,0	67	0,1	131	0,1	149	196
Druga zav. odg.	4.348	4,1	5.006	4,1	5.744	4,1	115	115
Kreditna zavarovanja	5.377	5,1	5.450	4,4	5.987	4,3	101	110
Kavcijska zav.	61	0,1	106	0,1	115	0,1	174	108
Zav. raznih fin. izgub	391	0,4	532	0,4	707	0,5	136	133
Zav. pravne zaščite	58	0,1	66	0,1	71	0,1	114	108
Zav. nudenja pomoči osebam v težavah	70	0,1	66	0,1	236	0,2	94	358

SKUPAJ	105.651	100	122.983	100	140.801	100	116	114
---------------	----------------	------------	----------------	------------	----------------	------------	------------	------------

Vir: Obrazec St – 41 in St – 50

V strukturi vseh zavarovalnih vrst zavzemajo vodilni položaj prostovoljna zdravstvena zavarovanja (25,6 %), sledi zavarovalna vrsta zavarovanje odgovornosti lastnikov cestnih vozil z 20,3 % celotne dosežene zavarovalne premije. Življenjska zavarovanja dosegajo 19,5 % celotne premije in kasko zavarovanje cestnih vozil 9,5 % dosežene zavarovalne premije. Življenjska zavarovanja po svojem deležu v celotni premiji že drugo leto zaostajajo za zavarovalno vrsto zavarovanja odgovornosti lastnikov cestnih vozil.

Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin nam kaže, da se je skupni škodni rezultat v letu 2002 izboljšal za 1 odstotno točko. Na izboljšanje je vplival škodni rezultat v premoženjskih zavarovanjih, ki se je v primerjavi s predhodnim letom izboljšal za 3 odstotne točke in prostovoljnih zdravstvenih zavarovanjih, kjer se je škodni rezultat izboljšal za dve odstotni točki. Za 7 odstotnih točk pa se je poslabšal škodni rezultat življenjskih zavarovanj, kar kaže na staranje portfelja teh zavarovanj.

Obračunane kosmate zavarovalne premije in obračunane kosmate odškodnine po posameznih zavarovalnih vrstah kažejo, da se je škodni rezultat izboljšal v štirih najpomembnejših zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj (kasko zavarovanje cestnih vozil, požarno zavarovanje, druga premoženjska zavarovanja in zavarovanje odgovornosti lastnikov cestnih vozil). Izboljšan škodni rezultat v prvih treh zavarovalnih vrstah je posledica realnega (pri požarnem zavarovanju tudi nominalnega) zmanjšanja obračunanih kosmatih odškodnin. V zavarovalni vrsti odgovornosti lastnikov cestnih vozil pa je boljši škodni rezultat predvsem posledica povišanja zavarovalnih premij v preteklem letu. Do izboljšanja škodnega rezultata je prišlo tudi v nekaterih drugih po deležih v zavarovalni premiji manj pomembnih zavarovalnih vrstah (zavarovanje odgovornosti v zračnem prometu, zavarovanje odgovornosti ladjarjev in popravilalcev ladij, kavkcijska zavarovanja in zavarovanja nudenja pomoči osebam v težavah). Škodni rezultat v tretji najpomembnejši zavarovalni vrsti premoženjskih zavarovanj (nezgodna zavarovanja) je ostal nespremenjen. Do poslabšanja škodnega rezultata pa je prišlo v vseh drugih zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj.

Tabela 3: Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letih 2001 in 2002 po zavarovalnih vrstah (vsi zneski so v mio SIT)

Zavarovalna vrsta	Leto 2001			Leto 2002		
	Obračunane kosmate zav. Premije	Obračunane kosmate odškodnine*	Delež	Obračunane kosmate zav. premije	Obračunane kosmate odškodnine*	Delež
Nezgodna zav.	16.853	10.437	0,62	18.490	11.390	0,62
Kasko zavarovanje cestnih vozil	22.078	18.784	0,85	24.329	19.558	0,80
Kasko zavarovanje tirnih vozil	716	796	1,11	904	1042	1,15
Kasko zav. letal in drugih zračnih polovil	344	7	0,02	477	134	0,28

Zav. pomorskega in rečnojezerskega kaska	158	114	0,72	188	164	0,87
Transportna kargo zavarovanja	1.416	253	0,18	1.651	460	0,28
Požarno zavarovanje	12.498	4.704	0,38	13.778	4.256	0,31
Druga premoženjska zavarovanja	13.967	10.161	0,73	15.623	10.089	0,65
Zav. odgovornosti lastnikov cestnih vozil	43.510	26.884	0,62	51.943	29.793	0,57
Zav. odgovornosti v zračnem prometu	150	25	0,17	427	1	0,00
Zav. Odgov. ladjarjev in popraviljalcev ladij	67	120	1,79	131	27	0,21
Druga zavarovanja odgovornosti	5.006	4.032	0,81	5.744	4.805	0,84
Kreditna zavarovanja	5.450	4.995	0,92	5.987	5.981	1,00
Kavcijska zav.	106	63	0,59	115	33	0,29
Zavarovanje raznih finančnih izgub	532	325	0,61	707	438	0,62
Zav. pravne zaščite	66	0	0	71	2	0,03
Zav. nudenja pomoči osebam v težavah	66	63	0,95	236	30	0,13
SKUPAJ	122.983	81.763	0,66	140.801	88.203	0,63
Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	57.900	48.009	0,83	65.597	53.327	0,81
Življenjska zavarovanja	42.462	13.107	0,31	50.102	19.045	0,38
VSE SKUPAJ	223.345	142.879	0,64	256.500	160.575	0,63

* ne vsebuje cenilnih stroškov

Vir: Obrazec St – 50

Tabela 3a: Število polic in število zavarovancev za leto 2001 in 2002 za zavarovalno vrsto »Nezgodno zavarovanje«

Vrsta zavarovalne pogodbe	2001		2002		indeks 2002/2001	
	Število		Število		Število	
	polic	zavarovancev	polic	zavarovancev	polic	zavarovancev
SKUPAJ (2 do 10)	1.482.404	4.965.784	1.484.339	6.834.331	1,001	1,376
Nezgodno zav. oseb pri opravljanju rednega poklica in izven njega	87.684	905.456	94.630	893.094	1,079	0,986
Nezgodno zav. oseb v motornih vozilih in pri opravljanju posebnih dejavnosti	596.637	1.545.409	649.274	1.763.987	1,088	1,141
Nezgodno zav. otrok in šolske mladine in posebna nezgodna zav. Mladine	73.272	260.684	77.528	251.747	1,058	0,966
Skupinsko nezgodno zav. gostov, obiskovalcev in turistov	1.055	1.201.984	1.019	2.922.331	0,966	2,431

Skupinsko nezgodno zav. potrošnikov, naročnikov ipd.	49	128.375	26	146.991	0,531	1,145
Druška posebna nezgodna zavarovanja	480	127.156	532	122.517	1,108	0,964
Obvezno zavarovanje potnikov v javnem prometu proti posledicam nesreče	522	38.488	342	30.286	0,655	0,787
Zavarovanje lastnika vozila in voznika za telesne poškodbe (AO plus)	720.274	731.367	656.498	667.119	0,911	0,912
Vsa druga nezgodna zavarovanja	2.431	26.865	4.490	36.259	1,847	1,350

* ne vsebuje cenilnih stroškov

Vir: Obrazec St – 1

Zavarovalnice so v letu 2002 sklenile 1.484.339 polic s katerimi so zavarovale 6.834.331 zavarovancev za nevarnosti iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj. Število polic se je glede na leto 2001 povečalo za 0,1%, število zavarovancev pa za 37,6%. K celotnemu znesku števila zavarovancev sta največ prispevali skupinsko nezgodno zavarovanje gostov, obiskovalcev in turistov s skupnim številom 2.922.331 zavarovancev in nezgodno zavarovanje oseb v motornih vozilih in pri opravljanju posebnih dejavnosti s 1.763.987 zavarovanci. Zavarovalnice so s tema dvema oblikama zavarovanja zavarovale 68,6% vseh zavarovancev iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj. Največji porast števila zavarovancev glede na preteklo leto je pri skupinskem nezgodnem zavarovanju gostov, obiskovalcev in turistov, kjer se je število zavarovancev glede na preteklo leto povečalo za 143,1%.

Tabela 3b: Število polic in število zavarovancev za leto 2001 in 2002 za zavarovalno vrsto »Zdravstveno zavarovanje«

Vrsta zavarovalne pogodbe	2001		2002		indeks 2002/2001	
	Število		Število		Število	
	polic	zavarovancev	polic	zavarovancev	polic	zavarovancev
SKUPAJ (2 do 8)	1.370.507	1.573.223	1.330.754	1.555.727	0,971	0,989
OZZ** oseb, ki so po zakonu iz OZZ izključene	759	788	689	741	0,908	0,940
OZZ** po postopkih, ki jih OZZ ne krije	18	20	23	900	1,278	45,000
Dopolnilno zdravstveno zavarovanje	1.250.136	1.372.933	1.247.332	1.371.278	0,998	0,999
Doplačila k stroškom zdravljenja oseb, ki so po zakonu iz OZZ izključene	0	0	0	0		
Večji obseg pravic in višji standard storitev kot v OZZ	48.052	48.280	5.554	7.576	0,116	0,157
Druško	71.542	151.202	77.156	175.232	1,078	1,159

* ne vsebuje cenilnih stroškov

** Tveganja, ki sodijo v obseg nevarnosti, ki jih za ostalo prebivalstvo pokriva OZZ.

Vir: Obrazec St – 2

Zavarovalnice so v letu 2002 v zavarovalni vrsti zdravstvenih zavarovanj sklenile 1.330.754 polic in z njimi zavarovale 1.555.727 zavarovancev. To je za 2,9% manj polic in za 1,1% manj zavarovanih oseb glede na preteklo leto. Dopolnilno zdravstveno zavarovanje v letu 2002 predstavlja kar 93% polic oziroma 88,1% zavarovanih oseb v zavarovalni vrsti zdravstvenih zavarovanj. Število polic in število zavarovancev dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja se je v letu 2002 zmanjšalo glede na preteklo leto in sicer za 0,2% glede na število polic in za 0,1% glede na število zavarovancev. V letu 2002 se je število polic in število zavarovancev zmanjšalo tudi za zdravstveno zavarovanje za večji obseg pravic in višji standard storitev, kot ga krije obvezno zdravstveno zavarovanje in sicer število polic za 88,4% in število zavarovancev za 84,3%.

Tabela 3c: Število polic in število zavarovancev za leto 2001 in 2002 za zavarovalno skupino »Življenjska zavarovanja«

Vrsta zavarovalne pogodbe	2001		2002		indeks 2002/2001	
	Število		Število		Število	
	polic	zavarovancev	polic	zavarovancev	polic	zavarovancev
1. SKUPAJ (2 + 11 + 12 + 15 + 16)	829.346	985.328	1.041.641	1.206.914	1,256	1,225
2. Življenjsko zavarovanje (točka 19; razen zav. vrst pod tč. 20 do 23, 2. odst. 2. čl. ZZavar) (3 do 10)	785.461	939.928	966.419	1.131.308	1,230	1,204
3. zavarovanje za smrt	3.955	4.719	6.489	7.953	1,641	1,685
4. zavarovanje za doživetje	1.846	2.558	3.464	4.789	1,876	1,872
5. zavarovanje za smrt in doživetje - mešano zavarovanje	341.225	427.550	481.102	566.045	1,410	1,324
6. rentno zavarovanje (razen pod št. 7)	18.201	19.578	19.081	20.673	1,048	1,056
7. rentno zavarovanje - izplačila po pokojninskih načrtih po ZPIZ-1	0	0	0	0		
8. dodatno nezgodno zavarovanje	386.040	451.252	376.534	452.155	0,975	1,002
9. prost. pokojninska in invalidska zavarovanja (razen pod 7 oz. 14 oz. 18)	33.983	33.983	79.747	79.691	2,347	2,345
10. vsa druga življenjska zavarovanja	211	288	2	2	0,009	0,007
11. Zavarovanje za primer poroke oz. rojstva (točka 20)	2.096	2.096	2.176	2.176	1,038	1,038
12. Življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov (točka 21) (13 + 14)	33	39	5.764	6.393	174,667	163,923
13. življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov (točka 21) po ZZavar	33	39	5.764	6.393	174,667	163,923
14. življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov (točka 21) po ZPIZ-1	0	0	0	0		
15. Tontine (točka 22)	0	0	0	0		

16. Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil (točka 23) (17 + 18)	41.756	43.265	67.282	67.037	1,611	1,549
17. zavarovanje s kapitalizacijo izplačil (točka 23) po ZZavar	0	0	0	0		
18. zavarovanje s kapitalizacijo izplačil (točka 23) po ZPIZ-1	41.756	43.265	67.282	67.037	1,611	1,549

* ne vsebuje cenilnih stroškov

Vir: Obrazec St – 19

Zavarovalnica so imele na koncu leta 2002 sklenjenih 481.102 polic, s katerimi so sklenile zavarovanje za smrt in doživetje. S temi policami so zavarovale 566.045 zavarovancev. Število polic za to zavarovanje se je v letu 2002 povečalo glede na preteklo leto za 41%, število zavarovanih oseb pa za 32,4%. Dodatno nezgodno zavarovanje je bilo sklenjeno k 376.534 policam življenjskega zavarovanja, z njimi pa je bilo zavarovanih 452.155 zavarovancev. Število polic, na katerih je sklenjeno dodatno nezgodno zavarovanje se je v letu 2002 glede na preteklo leto zmanjšalo za 2,5% medtem, ko se je število zavarovancev povečalo za 0,2%. V letu 2002 je opazen visok porast števila polic pri katerih zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje. Število polic za življenjsko zavarovanje vezano na enoto investicijskih skladov se je s 33 polic v lanskem letu povečalo na 5.764 polic, število zavarovancev pa z 39 na 6.393. Opazen je tudi porast sklenjenih zavarovanj za zavarovanja nevarnosti smrti in za zavarovanja za doživetje.

Zavarovalnice in pokojninske družbe štejejo prostovoljno pokojninsko zavarovanje ali pod zavarovalno vrsto Življenjskih zavarovanj – prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ali pod zavarovalno vrsto Življenjsko zavarovanje vezano na enoto investicijskih skladov, ali pod zavarovalno vrsto Zavarovanje s kapitalizacijo. Indeks porasta števila polic oziroma števila zavarovancev v letu 2002 v zavarovalni vrsti Življenjskih zavarovanj – prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovanje glede na leto 2001 je 134,7%. Indeks porasta števila polic in števila zavarovancev v zavarovalni vrsti Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil za zavarovanja po ZPIZ-1 glede na preteklo leto 2001 je 61,1% za število polic in 54,9% za število zavarovancev.

4. STRUKTURA ZAVAROVALNEGA TRGA GLEDE NA DELEŽE ZAVAROVALNIC

V letu 2002 se tržni deleži zavarovalnic glede na leto 2001 niso bistveno spremenili. Z izjemo Zavarovalnice Triglav in Vzajemne zdravstvene zavarovalnice spremembe nikjer ne presegajo 0,2 odstotne točke. Največji tržni delež (42,6 %) ima Zavarovalnica Triglav, ki je v letu 2002 svoj delež povečala za pol odstotne točke. Sledi ji Vzajemna zdravstvena zavarovalnica z 21,0 odstotnim tržnim deležem (znižanje tržnega deleža za 0,4 odstotne točke). Tretja po obračunani kosmati premiji je Zavarovalnica Maribor s 13,2 % deležem, ki je v primerjavi s preteklim letom ostal praktično nespremenjen. Omenjene tri največje zavarovalnice so v letu 2002 skupaj zadržale 76,8 % delež zavarovalnega trga. Razvrstitev zavarovalnic po velikosti tržnih deležev se v primerjavi s preteklim letom ni spremenila.

Tabela 4: Obračunane kosmate premije in tržni deleži zavarovalnic v letu 2001 (vsi zneski so v mio SIT)

Naziv	Leto 2001							
	Premož. zav.	%	Zdrav. zav.	%	Živ. zav.	%	Skupaj	%
Adriatic, zavarovalna družba, d.d.	10.603	8,6	9.772	16,9	1.550	3,7	21.925	9,8
Zavarovalnica Concordia, d.d.	0	0	0	0	12	0,0	12	0,0
Generali, zavarovalnica, d.d.	1.784	1,5	0	0	1025	2,4	2.809	1,3
Zavarovalnica Maribor, d.d.	20.657	16,8	0	0	9.085	21,4	29.742	13,3
Krekova zav., d.d.	525	0,4	0	0	88	0,2	613	0,3
Merkur zav., d.d.	875	0,7	3	0,0	4.620	10,9	5.498	2,5
Grawe, zavarovalnica, d.d.	941	0,8	0	0	2.645	6,2	3.586	1,6
Slovenska izvozna družba, d.d.	841	0,7	0	0	0	0,0	841	0,4
Slovenica, zavarovalniška hiša, d.d.	8.597	7,0	198	0,3	1.492	3,5	10.287	4,6
Zavaroval. Tilia, d.d.	5.463	4,4	0	0	606	1,4	6.069	2,7
Zavarovalnica Triglav, d.d.	72.697	59,1	49	0,1	21.339	50,3	94.085	42,1
SKUPAJ	122.983	100	10.022	17,3	42.462	100	175.467	78,6
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.	0	0	47.878	82,7	0	0	47.878	21,4
VSE SKUPAJ	122.983	100	57.900	100	42.462	100	223.345	100

Vir: Obrazec St – 50

Tabela 5: Obračunane kosmate premije in tržni deleži zavarovalnic v letu 2002 (vsi zneski so v mio SIT)

Naziv	Leto 2002							
	Premož. zav.	%	Zdrav. zav.	%	Živ. zav.	%	Skupaj	%
Adriatic, zavarovalna družba, d.d.	12.376	8,8	11.370	17,3	1.823	3,6	25.569	10,0
Zavarovalnica Concordia, d.d.	0	0,0	0	0,0	4	0,0	4	0,0
Generali, zavarovalnica, d.d.	2.189	1,6	0	0,0	1.420	2,8	3.609	1,4
Zavarovalnica Maribor, d.d.	23.713	16,8	0	0,0	10.078	20,1	33.791	13,2
Krekova zav., d.d.	314	0,2	0	0,0	72	0,1	386	0,2
Merkur zav., d.d.	937	0,7	4	0,0	5.094	10,2	6.035	2,4
Grawe, zavarovalnica, d.d.	1.218	0,9	0	0,0	3.208	6,4	4.426	1,7
Slovenska izvozna družba, d.d.	1.015	0,7	0	0,0	0	0,0	1.015	0,4
Slovenica, zavarovalniška hiša, d.d.	9.801	7,0	287	0,4	1.803	3,6	11.891	4,6
Zavaroval. Tilia, d.d.	6.042	4,3	0	0,0	618	1,2	6.660	2,6

Zavarovalnica Triglav, d.d.	83.196	59,1	0	0,0	25.982	51,9	109.178	42,6
SKUPAJ	140.801	100	11.661	17,8	50.102	100	202.564	79,0
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.	0	0	53.936	82,2	0	0	53.936	21,0
VSE SKUPAJ	140.801	100	65.597	100	50.102	100	256.500	100

Vir: Obrazec St – 50

Na področju premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj, je Zavarovalnica Triglav obdržala vodilni položaj z 59,1 % trga, Zavarovalnica Maribor je prav tako ohranila svoj delež (16,8 %), sledi ji Adriatic z 8,8 % deležem ter Slovenica s 7 % tržnim deležem.

Na področju življenjskih zavarovanj porast deležev premije beležita Zavarovalnica Triglav in Generali, ki sta svoj delež povečali od 50,3 % na 51,9 % oziroma od 2,4 % na 2,8 %, predvsem na račun znižanja deleža Zavarovalnice Maribor (njen delež je od 21,4 % padel na 20,1 %) in Zavarovalnice Merkur, katere delež je prav tako padel z 10,9 % na 10,2 %.

Trg prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj si delita Vzajemna zdravstvena zavarovalnica in Adriatic zavarovalna družba. Delež druge se je v letu 2002 povečal na račun zmanjšanja deleža prve. Tako Vzajemna zdravstvena zavarovalnica v letu 2002 pokriva 82,2 % trga in Adriatic zavarovalna družba 17,3 % trga.

5. IZIDI POSLOVANJA ZAVAROVALNIC IN POZAVAROVALNIC

V izkazih poslovnih izidov so za leto 2002 zajeti nerevidirani izkazi poslovnih izidov zavarovalnic. Zavarovalnice so izkaze pripravile na podlagi novih zakonskih predpisov Agencije in novih Slovenskih računovodskih standardov (Sklep o kontnem okviru zavarovalnic, Sklep o letnem poročilu zavarovalnic, Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov).

Tako Sklep o letnem poročilu zavarovalnic določa podrobnejšo vsebino letnega poročila, ki mora obsegati računovodske izkaze (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz finančnih tokov, izkaz uporabe dobička in /ali kritja izgube), pojasnila k računovodskim izkazom ter poslovno poročilo.

Tabela 6: Zbirni izkaz poslovnega izida zavarovalnic za leto 2001 in 2002 (vsi zneski so v mio SIT)

	A. IZKAZ IZIDA IZ DRUGIH ZAVAROVANJ (RAZEN ŽIVLJENJSKIH IN ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ)	Leto 2001	Leto 2002	Indeks 02/01
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	98.697	110.032	111
II.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz rednega delovanja	10.864	17.650	162
III.	Drugi čisti zavarovalni prihodki	843	1.261	150
IV.	Čisti odhodki za škode	72.950	75.500	103
V.	Sprememba drugih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	-4.245	2.918	/
VI.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	1.879	2.427	129
VII.	Čisti obratovalni stroški	32.458	30.602	94

VIII.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	2.812	2.736	97
IX.	Sprememba izravnalnih rezervacij (+/-)	-3.324	3.050	/
X.	Izid iz drugih zavarovanj (I + II + III – IV ± V – VI – VII – VIII ± IX)	-7.265	11.710	/

B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ				
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	41.364	48.951	118
II.	Prihodki naložb	11.084	17.139	155
III.	Čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložb eno tveganje	0	0	/
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	143	268	187
V.	Čisti odhodki za škode	13.873	19.750	142
VI.	Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	-24.974	29.657	/
VII.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	34	27	79
VIII.	Čisti obratovalni stroški	10.304	11.295	110
IX.	Odhodki naložb	1.143	1.155	101
X.	Čiste neiztržene izgube naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0	/
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	223	374	168
XII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	213	100	47
XIII.	Izid iz življenjskih zavarovanj (I+ II + III + IV – V ± VI – VII – VIII – IX – X – XI – XII)	1.828	4.001	219

C. IZKAZ IZIDA IZ ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ				
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	57.073	64.517	113
II.	Prihodki naložb	1.732	2.572	148
III.	Čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0	/
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	1	2	200
V.	Čisti odhodki za škode	48.332	53.427	111
VI.	Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	-3.061	2.867	/
VII.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	0	0	/
VIII.	Čisti obratovalni stroški	5.645	6.703	119
IX.	Odhodki naložb	152	162	107
X.	Čiste neiztržene izgube naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0	/
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	230	184	80
XII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	158	266	168
XIII.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (I+ II + III + IV – V ± VI – VII – VIII – IX – X – XI – XII)	1.227	3.482	284

Č. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA				
I.	Izid iz drugih zavarovanj (A.X)	-7.265	11.710	/
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	1.828	4.001	219
III.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (C.XIII)	1.227	3.482	284
IV.	Prihodki naložb	14.766	21.083	143
V.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	213	100	47
VI.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz zdravstvenih zavarovanj (C.XII)	158	266	168
VII.	Odhodki naložb	2.333	2.934	126
VIII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz drugih zavarovanj (A.II)	10.864	17.650	162

IX.	Drugi prihodki od rednega delovanja	97	402	414
X.	Drugi odhodki za redno delovanje	2.721	10.615	390
XI.	Davek iz dobička iz rednega delovanja	/*	1.717	/
XII.	Čisti poslovni izid iz rednega delovanja (Č.I + Č.II + Č.III + Č.IV + Č.V + Č.VI – Č.VII – Č.VIII + Č.IX – Č.X – Č.XI)	-4.894	8.128	

D. IZKAZ IZIDA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA				
I.	Izredni prihodki	1.143	618	54
II.	Izredni odhodki	2.164	231	11
III.	Poslovni izid zunaj rednega delovanja	-1.021	386	/

E. DAVEK IZ DOBIČKA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA		660**	258	/
--	--	-------	-----	---

F. DRUGI DAVKI, KI NISO IZKAZANI V DRUGIH POSTAVKAH		0	0	/
--	--	---	---	---

G. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (Č.XII + D.III – E – F)		-6.575	8.256	/
--	--	---------------	--------------	----------

*davek iz dobička iz rednega delovanja (SRS 32, 2001, uporaba s 01. 01. 2002)

**davek od dobička (SRS 32, 1993)

Vir: Revidirani izkazi uspeha zavarovalnic za leto 2001 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2002

Tabela 7: Zbirni izkaz poslovnega izida pozavarovalnic za leto 2001 in 2002 (vsi zneski so v mio SIT)

	A. IZKAZ IZIDA IZ DRUGIH ZAVAROVANJ (RAZEN ŽIVLJENJSKIH IN ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ)	Leto 2001	Leto 2002	Indeks 02/01
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	11.175	14.875	133
II.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz rednega delovanja	1.961	3.400	173
III.	Drugi čisti zavarovalni prihodki	86	0	0
IV.	Čisti odhodki za škode	11.490	13.813	120
V.	Sprememba drugih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	-356	1.587	/
VI.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	0	0	/
VII.	Čisti obratovalni stroški	1.647	2.775	168
VIII.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	25	30	120
IX.	Sprememba izravnalnih rezervacij (+/-)	3.192	-708	/
X.	Izid iz drugih zavarovanj (I + II + III – IV ± V – VI – VII – VIII ± IX)	2.895	777	27

	Č. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA			
I.	Izid iz drugih zavarovanj (A.X)	2.895	777	27
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	0	0	/
III.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (C.XIII)	0	0	/
IV.	Prihodki naložb	2.632	4.889	186
V.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	0	0	/
VI.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz zdravstvenih zavarovanj (C.XII)	0	0	/
VII.	Odhodki naložb	1.992	256	13
VIII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz drugih zavarovanj (A.II)	1.961	3.400	173

IX.	Drugi prihodki od rednega delovanja	0	9	/
X.	Drugi odhodki za redno delovanje	4	33	825
XI.	Davek iz dobička iz rednega delovanja	/*	0	/
XII.	Čisti poslovni izid iz rednega delovanja (Č.I + Č.II + Č.III + Č.IV + Č.V + Č.VI – Č.VII – Č.VIII + Č.IX – Č.X – Č.XI)	1.571	1.986	

D. IZKAZ IZIDA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA				
I.	Izredni prihodki	19	0	0
II.	Izredni odhodki	736	0	0
III.	Poslovni izid zunaj rednega delovanja	-717	0	0

E. DAVEK IZ DOBIČKA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA		353**	379	/
--	--	-------	-----	---

F. DRUGI DAVKI, KI NISO IZKAZANI V DRUGIH POSTAVKAH		0	0	/
--	--	---	---	---

G. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (Č.XII + D.III – E – F)		501	1.607	321
--	--	------------	--------------	------------

*davek iz dobička iz rednega delovanja (SRS 32, 2001, uporaba s 01. 01. 2002)

**davek od dobička (SRS 32, 1993)

Vir: Revidirani izkazi uspeha pozavarovalnic za leto 2001 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pozavarovalnic za leto 2002

Zavarovalnice so v poslovnem letu 2002 izkazale skupaj 8.256 mio SIT čistega dobička (v letu 2001 pa 6.328 mio SIT čiste izgube). V vseh treh osnovnih oblikah zavarovanj, to je v življenjskih, zdravstvenih in premoženjskih (razen zdravstvenih) zavarovanjih, so dosegle pozitiven zavarovalno-tehnični izid.

Čisti prihodki od zavarovalnih premij premoženjskih razen zdravstvenih zavarovanj so v letu 2002 porasli realno za 3,7 %. To dejstvo je skupaj z visokim povečanjem zneska donosa naložb, katerega porast znaša 62 % oz. realno 51,1 % (Tabela 6 – A/II) in realnim znižanjem čistih odhodkov za škode ter čistih obratovalnih stroškov glede na predhodno leto v največji meri pripomoglo k ugodnemu izidu v premoženjskih zavarovanjih in skupnemu poslovnemu izidu zavarovalnic. V predhodnem letu pa je prav velik negativni zavarovalno-tehnični izid v premoženjskih zavarovanjih povzročil negativni skupni poslovni izid zavarovalnic.

Zavarovalno-tehnični izid življenjskih zavarovanj je bil v letu 2002 pozitiven in sicer je znašal 4.001 mio SIT, v primerjavi s predhodnim letom se je realno povečal za 103,6 %. Na takšen izid so v največji meri vplivali prihodki od naložb, ki so se realno povečali za 43,8 %. Zavarovalnice so dodatno oblikovale matematične rezervacije v višini 29.657 mio SIT, kar predstavlja porast omenjenih rezervacij v primerjavi s predhodnim letom realno za 10,5 %, medtem ko so čisti prihodki od zavarovalnih premij porasli za 10 %.

Zdravstvena zavarovanja beležijo v letu 2002 pozitivni zavarovalno-tehnični izid v višini 3.482 mio SIT, ki je za 164 % večji od izida tovrstnih zavarovanj v predhodnem letu. Na takšen izid so vplivala predvsem ugodna razmerja v dinamiki rasti prihodkov od premij in odhodkov za škode. Prvi so namreč porasli za 5,2 %, drugi pa samo za 2,8 %.

Negativni čisti poslovni izid v skupni višini 941 mio SIT so v letu 2002 izkazale tri zavarovalnice, v letu 2001 pa je imelo negativni poslovni izid šest zavarovalnic v skupni višini 9.238 mio SIT.

Obe pozavarovalnici sta v letu 2002 izkazali pozitivni čisti poslovni izid v višini 1.607 mio SIT, ki je realno za 298 % večji od izida v predhodnem letu. Na takšen izid je v največji meri vplival porast prihodkov od naložb (za 72,8 %), medtem ko je bil zavarovalno-tehnični izid bistveno slabši od izkazanega v predhodnem letu.

6. BILANCE STANJA ZAVAROVALNIC IN POZAVAROVALNIC

6.1. Zbirna bilanca stanja zavarovalnic

Podatki v zbirni bilanci stanja zavarovalnic na dan 31.12.2001 in 31.12.2002 zajemajo skupaj vse tri oblike zavarovanj: premoženjska, življenjska in zdravstvena, čeprav so bile zavarovalnice dolžne v skladu s Sklepom o letnem poročilu zavarovalnic sestaviti bilanco stanja za obe leti ločeno za premoženjska in ločeno za življenjska zavarovanja.

Tabela 8: Zbirna bilanca stanja zavarovalnic na dan 31.12.2001 in 31.12.2002 (vsi zneski so v mio SIT)

		Leto 2001	Leto 2002	Indeks 02/01
	SREDSTVA	336.698	441.051	131
A.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	2.052	2.279	111
B.	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	286.799	382.966	134
I.	Zemljišča in zgradbe	33.347	34.608	104
II.	Finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih	10.039	24.771	247
III.	Druge finančne naložbe	243.413	323.587	133
IV.	Finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	0	0	/
C.	Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	11	242	2.200
Č.	Terjatve	33.875	39.019	115
I.	Terjatve iz neposrednih zavarovanj	17.478	21.267	122
II.	Terjatve iz pozavarovanja	3.900	2.942	75
III.	Druge terjatve	11.746	14.810	126
IV.	Nevplačani vpoklicani kapital	750	0	0
D.	Razna sredstva	9.273	8.274	89
I.	Opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgradb	4.633	4.376	94
II.	Denarna sredstva	4.215	3.437	82
III.	Odkupljene lastne delnice	164	213	130
IV.	Zaloge in druga sredstva	261	248	95
E.	Aktivne časovne razmejitve	4.688	8.270	176

	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	336.698	441.051	131
A.	Kapital	24.150	64.397	/
I.	Vpoklicani kapital	23.031	35.959	156
II.	Kapitalske rezerve	1.469	5.962	406
III.	Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	4.780*	4.537	/

IV.	Posebni prevrednotovalni popravek kapitala	/**	14.777	/
V.	Rezerve iz dobička	4.966	8.896	179
VI.	Preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let	-2.525	-9.091	360
VII.	Nerazdeljeni dobiček ali neporavnana izguba obračunskega obdobja	-7.571	3.357	/
B.	Podrejene obveznosti	0	2.795	/
C.	Čiste tehnične rezervacije	286.090	343.265	120
I.	Čiste prenosne premije	46.905	53.764	115
II.	Čiste matematične rezervacije	116.149	150.928	130
III.	Čiste škodne rezervacije	81.198	90.189	111
IV.	Čiste rezervacije za bonuse in popuste	2.555	3.387	133
V.	Izravnalne rezervacije	28.373	31.035	109
VI.	Druge čiste tehnične rezervacije	10.909	13.962	128
Č.	Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	11	193	1.755
D.	Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	1.413	1.473	104
E.	Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	2.122	1.339	63
F.	Druge obveznosti	20.411	25.114	123
I.	Obveznosti iz neposrednih zavarovanj	7.060	7.838	111
II.	Obveznosti iz pozavarovanja	3.506	4.013	114
III.	Posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom	0	0	/
IV.	Obveznosti do bank	0	0	/
V.	Ostale obveznosti	9.844	13.264	135
G.	Pasivne časovne razmejitve	2.503	2.473	99

*revalorizacijski popravek kapitala (SRS 32, 1993)

**posebni prevrednotovalni popravek kapitala (SRS 32, 2001, uporaba s 01. 01. 2002)

Vir: Revidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2001 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2002

Bilančna vsota zavarovalnic je v letu 2002 v primerjavi s predhodnim letom porasla za 104.353 mio SIT oziroma realno za 22,2 % (stopnja inflacije izražena s porastom cen življenjskih potrebščin je bila ob koncu leta 2002 7,2 %). Na strani sredstev sta najbolj porastli postavki finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih (za 147 %) ter druge finančne naložbe. Velik porast so zabeležile tudi kratkoročne aktivne časovne razmejitve, odkupljene lastne delnice, terjatve iz neposrednih zavarovanj in druge terjatve. Delež dolgoročnih finančnih naložb v vseh sredstvih je na dan 31.12.2002 znašal 79 % leto poprej pa 75,2 %.

Na strani virov sredstev zasledimo porast kapitala za 40.247 mio SIT, kar predstavlja realni porast za 166,7 %. Vpoklicani kapital se je povečal za 56 %, kar je posledica dokapitalizacij, ki so jih zavarovalnice izvedle v tem letu. Ugoden čisti poslovni izid je vplival tudi na povečanje rezerv, zavarovalnice pa so izkoristile tudi možnosti, ki jih ponujajo novi računovodski standardi in oblikovale posebni prevrednotovalni popravek kapitala iz naslova okrepitve sredstev. Tudi v letu 2002 so zavarovalnice precej povečale zavarovalno-tehnične rezervacije, kar je predvsem posledica porasta matematičnih rezervacij življenjskih zavarovanj, ki so konec leta predstavljale že 44 % celotnih zavarovalno-tehničnih rezervacij. Velik porast zasledimo tudi pri čistih drugih zavarovalno-tehničnih rezervacijah, ki pa predstavljajo le 4 % celotnih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij.

6.1.1. Bilance stanja zavarovalnic za premoženjska in življenjska zavarovanja

Zanimiva je tudi primerjava bilančne vsote ter posameznih postavk bilance stanja zavarovalnic za premoženjska in za življenjska zavarovanja.

Tabela 8a: Bilanca stanja zavarovalnic na dan 31.12.2002 za premoženjska zavarovanja (vsi zneski so v mio SIT)

		Vrednost	Struktura (%)
	SREDSTVA	236.245	100
A.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	1.592	0,6
B.	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	193.459	81,9
I.	Zemljišča in zgradbe	31.490	13,3
II.	Finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih	20.373	8,7
III.	Druge finančne naložbe	141.596	59,9
IV.	Finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	0	0
C.	Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0
Č.	Terjatve	30.636	13,0
I.	Terjatve iz neposrednih zavarovanj	15.360	6,5
II.	Terjatve iz pozavarovanja	2.519	1,1
III.	Druge terjatve	12.757	5,4
IV.	Nevplačani vpoklicani kapital	0	0
D.	Razna sredstva	7.262	3,1
I.	Opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgradb	3.962	1,7
II.	Denarna sredstva	2.839	1,2
III.	Odkupljene lastne delnice	214	0,1
IV.	Zaloge in druga sredstva	247	0,1
E.	Aktivne časovne razmejitve	3.296	1,4

	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	236.245	100
A.	Kapital	42.229	17,9
I.	Vpoklicani kapital	29.242	12,4
II.	Kapitalske rezerve	5.882	2,5
III.	Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	3.441	1,4
IV.	Posebni prevrednotovalni popravek kapitala	8.423	3,6
V.	Rezerve iz dobička	2.095	0,9
VI.	Preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let	-7.659	3,2
VII.	Nerazdeljeni dobiček ali neporavnana izguba obračunskega obdobja	806	0,3
B.	Podrejene obveznosti	2.795	1,2
C.	Čiste tehnične rezervacije	173.898	73,6
I.	Čiste prenosne premije	44.510	18,8
II.	Čiste matematične rezervacije	2.063	0,9
III.	Čiste škodne rezervacije	84.298	35,7
IV.	Čiste rezervacije za bonuse in popuste	3.289	1,4
V.	Izravnalne rezervacije	26.768	11,3
VI.	Druge čiste tehnične rezervacije	12.971	5,5
Č.	Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0
D.	Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	105	0,0

E.	Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	101	0,0
F.	Druge obveznosti	16.168	6,9
I.	Obveznosti iz neposrednih zavarovanj	2.516	1,1
II.	Obveznosti iz pozavarovanja	3.733	1,6
III.	Posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom	0	0
IV.	Obveznosti do bank	0	0
V.	Ostale obveznosti	9.919	4,2
G.	Pasivne časovne razmejitve	949	0,4

Vir: Nerevidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2002

Tabela 8b: Bilanca stanja zavarovalnic na dan 31.12.2002 za življenjska zavarovanja (vsi zneski so v mio SIT)

		Vrednost	Struktura (%)
	SREDSTVA	204.806	100
A.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	687	0,3
B.	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	189.507	92,5
I.	Zemljišča in zgradbe	3.118	1,5
II.	Finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih	4.398	2,1
III.	Druge finančne naložbe	181.991	88,9
IV.	Finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	0	0
C.	Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	243	0,1
Č.	Terjatve	8.382	4,1
I.	Terjatve iz neposrednih zavarovanj	5.907	2,9
II.	Terjatve iz pozavarovanja	423	0,2
III.	Druge terjatve	2.053	1,0
IV.	Nevplačani vpoklicani kapital	0	0
D.	Razna sredstva	1.013	0,5
I.	Opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgradb	415	0,2
II.	Denarna sredstva	597	0,3
III.	Odkupljene lastne delnice	0	0
IV.	Zaloge in druga sredstva	1	0,0
E.	Aktivne časovne razmejitve	4.974	2,5
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	204.806	100
A.	Kapital	22.169	10,8
I.	Vpoklicani kapital	6.717	3,3
II.	Kapitalske rezerve	80	0,0
III.	Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	1.097	0,5
IV.	Posebni prevrednotovalni popravek kapitala	6.354	3,1
V.	Rezerve iz dobička	6.802	3,3
VI.	Preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let	-1.432	0,7
VII.	Nerazdeljeni dobiček ali neporavnana izguba obračunskega obdobja	2.551	1,3
B.	Podrejene obveznosti	0	0
C.	Čiste tehnične rezervacije	169.367	82,7
I.	Čiste prenosne premije	9.254	4,5
II.	Čiste matematične rezervacije	148.866	72,7
III.	Čiste škodne rezervacije	5.891	2,9
IV.	Čiste rezervacije za bonuse in popuste	98	0,0
V.	Izravnalne rezervacije	4.267	2,1

VI.	Druge čiste tehnične rezervacije	991	0,5
Č.	Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	193	0,1
D.	Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	1.368	0,7
E.	Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	1.238	0,6
F.	Druge obveznosti	8.947	4,4
I.	Obveznosti iz neposrednih zavarovanj	5.322	2,6
II.	Obveznosti iz pozavarovanja	280	0,1
III.	Posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom	0	0
IV.	Obveznosti do bank	0	0
V.	Ostale obveznosti	3.346	1,7
G.	Pasivne časovne razmejitve	1.524	0,7

Vir: Nerevidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2002

Bilančna vsota za življenjska zavarovanja predstavlja na dan 31.12.2002 že 46,4% celotne bilančne vsote zavarovalnic, kar je bistveno več kot je delež obračunane kosmate premije življenjskih zavarovanj v skupni obračunani premiji zavarovalnic za leto 2002 (19,5%).

Velika razlika med obema bilancama stanja je tudi pri finančnih naložbah. Le-te znašajo pri življenjskih zavarovanjih 186 mrd SIT in predstavljajo že 91% bilančne vsote življenjskih zavarovanj, medtem ko dosegajo pri premoženjskih zavarovanjih samo 162 mrd SIT oziroma 68,6% bilančne vsote. Nasprotna pa je slika pri naložbah v zemljišča in zgradbe. Največji del teh naložb, med katerimi so tudi naložbe v zemljišča in zgradbe za zavarovalno dejavnost, se financira iz premoženjskih zavarovanj, kjer predstavljajo 13,3% bilančne vsote, v življenjskih zavarovanjih pa le 1,5%.

Razmerja med sredstvi življenjskih in premoženjskih zavarovanj so odraz ustreznih razmerij na strani obveznosti do virov v bilancah stanja zavarovalnic. Čiste tehnične rezervacije predstavljajo v premoženjskih zavarovanjih 73,6%, v življenjskih zavarovanjih pa že 82,7% bilančne vsote. Drugačna pa je slika pri deležu kapitala med vsemi obveznostmi do virov, ki pri premoženjskih zavarovanjih dosega 17,9%, pri življenjskih zavarovanjih pa le 10,8%. To med drugim dokazuje, da zavarovalnice večji del naložb v zemljišča in zgradbe za zavarovalno dejavnost financirajo s kapitalom iz premoženjskih zavarovanj.

6.2. Zbirna bilanca stanja pozavarovalnic

Tabela 9: Zbirna bilanca stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2001 in 31.12.2002 (vsi zneski so v mio SIT)

		Leto 2001	Leto 2002	Indeks 02/01
	SREDSTVA	54.143	60.632	112
A.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	15	42	280
B.	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	40.157	46.246	115
I.	Zemljišča in zgradbe	593	1.272	215
II.	Finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih	0	4.974	/
III.	Druge finančne naložbe	38.254	38.738	101
IV.	Finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	1.310	1.262	96

C.	Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0	/
Č.	Terjatve	13.106	12.331	94
I.	Terjatve iz neposrednih zavarovanj	0	0	/
II.	Terjatve iz pozavarovanja	12.025	11.299	94
III.	Druge terjatve	1.081	1.033	96
IV.	Nevplačani vpoklicani kapital	0	0	/
D.	Razna sredstva	219	167	76
I.	Opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgradb	117	118	101
II.	Denarna sredstva	95	41	43
III.	Odkupljene lastne delnice	7	7	100
IV.	Zaloge in druga sredstva	0	0	/
E.	Aktivne časovne razmejitve	646	1.847	286

	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	54.143	60.632	112
A.	Kapital	12.879	14.892	/
I.	Vpoklicani kapital	847	847	100
II.	Kapitalske rezerve	122	130	107
III.	Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	2.693*	437	/
IV.	Posebni prevrednotovalni popravek kapitala	/**	612	/
V.	Rezerve iz dobička	3.069	3.981	130
VI.	Preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let	5.674	7.298	129
VII.	Nerazdeljeni dobiček ali neporavnana izguba obračunskega obdobja	475	1.587	334
B.	Podrejene obveznosti	0	0	/
C.	Čiste tehnične rezervacije	27.089	32.950	122
I.	Čiste prenosne premije	4.288	6.356	148
II.	Čiste matematične rezervacije	0	0	/
III.	Čiste škodne rezervacije	12.342	15.256	124
IV.	Čiste rezervacije za bonuse in popuste	3	4	133
V.	Izravnalne rezervacije	8.708	8.001	92
VI.	Druge čiste tehnične rezervacije	1.747	3.333	191
Č.	Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0	/
D.	Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	0	0	/
E.	Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	0	0	/
F.	Druge obveznosti	13.694	12.389	90
I.	Obveznosti iz neposrednih zavarovanj	0	0	/
II.	Obveznosti iz pozavarovanja	12.775	10.901	85
III.	Posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom	0	0	/
IV.	Obveznosti do bank	0	0	/
V.	Ostale obveznosti	919	1.489	162
G.	Pasivne časovne razmejitve	481	402	84

*revalorizacijski popravek kapitala (SRS 32, 1993)

**posebni prevrednotovalni popravek kapitala (SRS 32, 2001, uporaba s 01. 01. 2002)

Vir: Revidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2001 in nerevidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2002

Porast bilančne vsote v pozavarovalnicah je bil precej manjši, kot so ga zabeležile zavarovalnice. K porastu so prispevale naložbe v zemljišča in zgradbe, finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih ter aktivne časovne razmejitve.

Pri vseh drugih postavkah med sredstvi pozavarovalnic je prišlo do realnega in pri določenih tudi nominalnega zmanjšanja.

Ugoden čisti poslovni izid je pri pozavarovalnicah vplival tudi na porast rezerv iz dobička in nerazporejenega dobička. Velik porast sta izkazali tudi pri prenosnih premijah in drugih čistih tehničnih rezervacijah. Padec se je pojavil le pri postavki izravnalnih rezervacij.

7. KAZALCI POSLOVANJA

Tabela 10: Kazalci poslovanja zavarovalnic in pozavarovalnic

	Zavarovalnice		Pozavarovalnice	
	2001	2002	2001	2002
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij	69%	67%	103%	93%
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji	22%	19%	8%	10%
Koeficient nalaganja oz. pokritost matematičnih rezervacij z naložbami*	107%	111%	0%	0%
Koef. nalaganja oz. pokritost drugih zavar. teh. rezervacij z naložbami*	75%	104%	108%	100%
Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev	7%	15%	24%	25%
Čista donosnost kapitala	-27%	19%	4%	12%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji	89%	87%	52%	52%

*pri naložbah so upoštewane tudi obresti od določenih naložb in del terjatev za zavarovalno premijo (Uradni list RS, št. 109/2002, uporaba s 14.12.2002)

Vir: Obrazca St – 43 in St – 55, revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2001, nerevidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2002, revidirani izkazi uspeha zavarovalnic in pozavarovalnic za leto 2001 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic in pozavarovalnic za leto 2002

Razmerje med čistimi odhodki za škode in čistimi prihodki od zavarovalnih premij se je pri zavarovalnicah v primerjavi s predhodnim letom izboljšalo. Še bolj izrazito je izboljšanje pri pozavarovalnicah, kjer so, za razliko od leta 2001, prihodki od premij ponovno presegli odhodke za škode.

Delež obratovalnih stroškov v obračunani premiji se je glede na leto 2001 v zavarovalnicah zmanjšal. To je predvsem posledica ugodnih gibanj obračunane zavarovalne premije v skupini premoženjskih zavarovanj glede na porast obratovalnih stroškov. V pozavarovalnicah pa je slika prav nasprotna, obratovalni stroški so se povečali bolj kot pa je porastla zavarovalna premija.

Koeficient nalaganja oz. pokritosti rezervacij z naložbami prikazuje razmerje med finančnimi naložbami iz naslova rezervacij in oblikovanimi rezervacijami. Pokritost rezervacij z ustreznimi naložbami mora biti najmanj 100 %. Tako je omenjeni koeficient za matematične rezervacije znašal 111 % (porast za štiri odstotne točke v primerjavi z letom 2001), koeficient nalaganja oz. pokritosti drugih zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami pa je v letu 2002 za zavarovalnice znašal 104 %, kar kaže na to, da so zavarovalnice v tem letu prvič dosegle zadovoljivo pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami. Ta je deloma tudi posledica olajšav

Agencije, povezanih s priznavanjem obračunanih obresti od določenih naložb in dela terjatev za zavarovalno premijo pri izpolnjevanju zahtevane pokritosti zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami. Omenjeni koeficient je za pozavarovalnice v letu 2002 znašal 100 % (poslabšanje v primerjavi z letom 2001 za 8 odstotnih točk). Delež kapitala kaže stopnjo udeležbe lastniškega kapitala v vseh obveznostih. Ta je za pozavarovalnice ostal na približno enaki ravni (25 %), za zavarovalnice pa se je izrazito izboljšal (iz 7 % v letu 2001 na 15 % v letu 2002).

Kazalec dobičkonosnosti kapitala se izračunava kot razmerje med čistim dobičkom in povprečnim stanjem kapitala. Kazalec je za zavarovalnice ponovno pozitiven, kar je posledica izkazanega čistega dobička v letu 2002. Kazalec se je prav tako ponovno izboljšal tudi pri pozavarovalnicah, čeprav je nekoliko slabši kot pri zavarovalnicah.

Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji se je za zavarovalnice nekoliko zmanjšal, za pozavarovalnice pa se ni spremenil. To kaže, da so pozavarovalnice ohranile enak delež retrocesije (prenosa pozavarovalnega kritja v nadaljnje pozavarovanje), kot so ga imele v letu 2001.

8. ZAVAROVALNO – TEHNIČNE REZERVACIJE

Zavarovalnice in pozavarovalnice so oblikovale zavarovalno-tehnične rezervacije v skladu s Sklepom o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij (Ur. l. RS, št. 3/01 in 69/01).

Tabela 11: Struktura čistih zavarovalno – tehničnih rezervacij zavarovalnic in pozavarovalnic v obdobju 1998-2002 (vsi zneski so v mio SIT na dan 31.12.)

	1998	%	1999	%	2000	%	2001	%	2002	%
Prenosne premije	36.214	21,3	38.524	18,8	44.041	17,6	51.193	16,3	60.120	16,0
Matematične rezervacije	46.330	27,2	64.714	31,6	86.596	34,5	116.149	37,1	150.928	40,1
Škodne rezervacije	61.002	35,8	68.185	33,3	76.510	30,5	93.540	29,9	105.445	28,0
Rezervacije za bonuse in popuste	2.208	1,3	1.809	0,88	2.089	0,83	2.558	0,8	3.391	0,9
Izravnalne rezervacije	21.098	12,4	26.324	12,9	33.519	13,4	37.081	11,8	39.036	10,4
Ostale tehnične rezervacije	3.464	2,03	4.945	2,42	8.123	3,24	12.656	4,0	17.295	4,6
Skupaj	170.316	100	204.501	100	250.877	100	313.177	100	376.215	100

Vir: Revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.1998 - 01.12.2001 in nerevidirane bilance stanja na dan 31.12.2002

Zavarovalnice in pozavarovalnice so na dan 31.12.2002 skupaj oblikovale čiste zavarovalno-tehnične rezervacije v višini 376.215 mio SIT, od tega zavarovalnice 343.265 mio SIT in pozavarovalnice 32.950 mio SIT.

Rezervacije za prenosne premije so zavarovalnice in pozavarovalnice oblikovale za vsako pogodbo posebej, razen v primeru ko verjetnost nastanka škode ni enakomerno porazdeljena med trajanjem pogodbe ali v primeru spremembe v višini zavarovalnega kritja v času trajanja zavarovanja. Rezervacije za prenosne premije so zmanjšane za stroške pridobivanja zavarovanj. Čiste prenosne premije v zavarovalnicah in pozavarovalnicah so na dan 31.12.2002 znašale skupaj 60.120 mio SIT, od tega v zavarovalnicah 53.764 mio SIT in v pozavarovalnicah 6.356 mio SIT.

Zavarovalnice oblikujejo matematične rezervacije v višini sedanje vrednosti ocenjenih bodočih obveznosti zavarovalnice, zmanjšanih za ocenjeno sedanjo vrednost bodočih premij, ki bodo vplačane na podlagi sklenjenih zavarovanj. Čiste matematične rezervacije zavarovalnic, ki sklepajo življenjska zavarovanja, so na dan 31.12.2002 znašale 150.928 mio SIT. Pozavarovalnice niso oblikovale matematičnih rezervacij.

Škodne rezervacije so zavarovalnice in pozavarovalnice oblikovale tako za prijavljene in nerešene škode, ki se praviloma izračunavajo ločeno za vsako škodo posebej, kakor tudi za nastale, a še ne prijavljene oziroma ne dovolj prijavljene škode. Škodne rezervacije za nastale, a še ne prijavljene oziroma ne dovolj prijavljene škode se določi glede na izkušnje preteklih let, upoštevajoč število škod in povprečno priznano odškodnino iz škod, prijavljenih v obračunskem letu, ter pričakovan razvoj v prihodnosti. Škodne rezervacije zajemajo poleg odškodnin tudi stroške reševanja škod. Zavarovalnice in pozavarovalnice so oblikovale čiste škodne rezervacije na dan 31.12.2002 v skupni višini 105.445, od tega zavarovalnice 90.189 mio SIT in pozavarovalnice 15.256 mio SIT.

Zavarovalnice in pozavarovalnice so oblikovale na dan 31.12.2002 čiste rezervacije za bonuse in popuste v skupni višini 3.391 mio SIT, od tega zavarovalnice 3.387 mio SIT in pozavarovalnice 4 mio SIT.

Zavarovalnice in pozavarovalnice so na dan 31.12.2002 oblikovale izravnalne rezervacije v skupni višini 39.036 mio SIT, od tega zavarovalnice 31.035 mio SIT in pozavarovalnice 8.001 mio SIT. Zavarovalnice so ne glede na zakonsko spremembo, ki je bila v letu 2002 uveljavljena na področju oblikovanja izravnalnih rezervacij in s katero je bilo pri določenih zavarovalnih vrstah opuščeno obvezno oblikovanje teh rezervacij, v primerjavi z letom poprej povečale stanje izravnalnih rezervacij in sicer za 2.662 mio SIT. Pozavarovalnice pa so izravnalne rezervacije zmanjšale za 707 mio SIT.

Ostale čiste tehnične rezervacije oblikujejo zavarovalnice in pozavarovalnice glede na predvidene bodoče obveznosti in tveganja velikih škod, ki izhajajo na primer iz zavarovanja odgovornosti za jedrsko škodo, proizvajalčeve odgovornosti za farmacevtske izdelke, potresa in drugih obveznosti in tveganja. Čiste ostale zavarovalno-tehnične rezervacije, oblikovane na dan 31.12.2002, so za zavarovalnice in pozavarovalnice znašale skupaj 17.295 mio SIT, od tega za zavarovalnice 13.962 mio SIT in za pozavarovalnice 3.333 mio SIT.

Poročila pooblaščenih aktuarjev večinoma vsebujejo pozitivna mnenja na oblikovane zavarovalno-tehnične rezervacije. Pri nekaterih zavarovalnicah je pooblaščen aktuar opozoril upravo zavarovalnice, da višina zavarovalnih premij in prihodki iz nekaterih

zavarovalnih vrst ne zadoščajo za izpolnjevanje obveznosti iz zavarovalnih pogodb. Nekateri aktuarji so v aktuarskih poročilih izpostavili primanjkljaj naložb kritnega premoženja in potrdili potrebe po dokapitalizacijah zavarovalnic. Nekaj aktuarjev je tudi opozorilo na nezadovoljivo informacijsko podporo zavarovalnic, ki ne omogoča bolj natančne ocene potrebnih zavarovalno-tehničnih rezervacij.

9. NALOŽBE KRITNEGA PREMOŽENJA IN KRITNIH SKLADOV ZAVAROVALNIC IN POZAVAROVALNIC

Finančne naložbe zavarovalnic izkazujejo v zadnjih letih visoke stopnje rasti. Zavarovalnice so imele na dan 31.12.2002 za 369.393 mio SIT naložb kritnega premoženja, katerega del predstavljajo tudi naložbe kritnih skladov, ki so jih zavarovalnice v skladu s predpisi dolžne oblikovati. To pomeni, da so se naložbe kritnega premoženja v primerjavi s predhodnim letom povečale za 88.489 mio SIT oz. za 22,7 % realno, kar je znatno več kot je znašal porast zbrane zavarovalne premije v tem obdobju. V obdobju petih let se je občutno izboljšalo tudi razmerje vrednosti naložb kritnega premoženja do obračunane zavarovalne premije in sicer iz 0,96 v letu 1998 na 1,44 v letu 2002.

V strukturi naložb glede na vir financiranja so se od leta 1995 najbolj povečale naložbe kritnih skladov, ki z 168.821 mio SIT predstavljajo že 46 % naložb kritnega premoženja.

Realno so naložbe kritnih skladov v zadnjih osmih letih rasle po 30 odstotni povprečni letni stopnji rasti, medtem ko je bila povprečna letna stopnja rasti naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov 13 odstotna. Dejansko gre za nadpovprečno visoke stopnje rasti finančnih imetij domačih zavarovalnic, tudi v primerjavi z zavarovalnicami iz držav OECD, katerih finančna imetja so v obdobju od 1990 do 1998 v povprečju rastla po 7 odstotni letni stopnji.¹

Tabela 12: Naložbe zavarovalnic in pozavarovalnic v obdobju 1995-2002 (vsi zneski so v mio SIT na dan 31.12.)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Indeks 02/95
Prosti lastni viri	6.988	6.226	5.217	8.996	20.198	20.845	/	/	/
Kritni sklad	15.391	24.581	35.014	48.272	67.014	90.952	123.782	168.821	1.097
Kritno premoženje brez kritnih skladov	49.851	62.597	81.032	97.366	112.221	132.988	157.122	200.572	402
Skupaj	72.230	93.404	121.263	154.634	199.433	244.785	280.904	369.393	511

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Stanje naložb kritnih skladov se je konec leta 2002 v primerjavi s predhodnim letom povečalo za 45.039 mio SIT oziroma za 27,2 % realno. Povečanje naložb kritnih

¹ Vir: OECD, Institutional Investors Statistical Yearbook, 1999

skladov znaša 79,4 % obračunanih čistih prihodkov od zavarovalnih premij za življenjska zavarovanja. Pokritost matematičnih rezervacij z naložbami kritnih skladov (106,5 % v letu 2001 in 111,9 % v letu 2002) je ustrezna, kar pomeni, da je segment življenjskih zavarovanj v zavarovalništvu kot celoti saniran in da je postal ta del zavarovalne dejavnosti varen. Agencija (oziroma še prej Urad RS za zavarovalni nadzor) je naložbam kritnih skladov že od začetka posvečala posebno skrb in od zavarovalnic zahtevala, da pri oblikovanju in naložbah kritnih skladov dosledno spoštujejo zahteve in omejitve zakona.

Tabela 13: Struktura naložb kritnih skladov v obdobju 1998-2002 (vsi zneski so v mio SIT na dan 31.12.)

	1998	%	1999	%	2000	%	2001	%	2002	%
Državni papirji*	21.470	44,5	31.264	46,7	45.298	49,8	54.346	43,9	83.995	49,8
Nepremičnine	2.014	4,2	1.930	2,9	2.060	2,3	1.560	1,3	608	0,4
Posojila	304	0,6	300	0,4	460	0,5	470	0,4	904	0,5
Dolžniški vrednostni papirji	4.739	9,8	7.907	11,8	19.033	20,9	30.861	24,9	43.558	25,8
Lastniški vrednostni papirji	1.098	2,3	2.311	3,4	4.811	5,3	6.385	5,2	10.321	6,1
Depoziti v bankah	18.646	38,6	23.231	34,7	19.058	21,0	29.407	23,8	28.185	16,7
Ostalo	1	0,0	71	0,1	232	0,3	753	0,6	1.250	0,7
Skupaj	48.272	100	67.014	100	90.952	100	123.782	100	168.821	100

*državni papirji in vrednostni papirji za katere jamči država (1998-2000, državni papirji in posojila z državnim jamstvom)

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

V strukturi naložb kritnih skladov prevladujejo naložbe v državne papirje in vrednostne papirje za katere jamči država v višini 49,8 %, druge dolžniške vrednostne papirje 25,8 %, bančne vloge 16,7 % in lastniške vrednostne papirje 6,1 %.

Tabela 14: Struktura naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov v obdobju 1998-2002 (vsi zneski so v mio SIT na dan 31.12.)

	1998	%	1999	%	2000	%	2001	%	2002	%
Državni papirji*	20.456	21,0	26.715	23,8	32.676	24,6	37.237	23,7	74.587	37,2
Nepremičnine	6.539	6,7	8.118	7,2	8.578	6,5	10.189	6,5	10.704	5,3
Posojila	9.889	10,2	11.724	10,4	11.804	8,9	10.590	6,7	10.159	5,1
Dolžniški vrednostni papirji	6.059	6,2	8.546	7,6	15.421	11,6	20.068	12,8	27.177	13,5
Lastniški vrednostni papirji	5.896	6,1	8.091	7,2	16.808	12,6	20.283	12,9	26.819	13,4
Depoziti v bankah	47.317	48,6	48.451	43,2	47.251	35,5	54.970	35,0	48.549	24,2

Ostalo	1.210	1,2	576	0,5	450	0,3	3.785	2,4	2.577	1,3
Skupaj	97.366	100	112.221	100	132.988	100	157.122	100	200.572	100

*državni papirji in vrednostni papirji za katere jamči država (1998-2000, državni papirji in posojila z državnim jamstvom)

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Zadovoljiva je tudi dinamika naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov, ki so namenjene pokrivanju obveznosti zavarovancem iz premoženjskih zavarovanj. Pokritost teh rezervacij s finančnimi naložbami so zavarovalnice v zadnjem letu v glavnem uspele sanirati.

Stanje naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov se je konec leta 2002 v primerjavi z letom 2001 povečalo za 43.450 mio SIT, oziroma za 19,1 % realno. Sredstva kritnega premoženja so bila naložena predvsem v državne papirje in vrednostne papirje za katere jamči država (37,2 %) ter bančne depozite (24,2 %). Narašča tudi pomen naložb v lastniške in dolžniške vrednostne papirje, ki v tem letu skupaj predstavljajo že 26,9 % vseh naložb kritnega premoženja zavarovalnic in pozavarovalnic.

Če primerjamo oblikovane druge zavarovalno-tehnične rezervacije in vrednosti naložb v zadnjih osmih letih ugotovimo, da so zavarovalnice do leta 2001 imele primanjkljaj naložb kritnega premoženja, ki je bil deloma posledica dejstva, da zavarovalnice s temi sredstvi financirajo opredmetena osnovna sredstva za zavarovalno dejavnost in terjatve, deloma pa je bil primanjkljaj posledica popravkov in odpisov vrednosti naložb oziroma izgub v poslovanju. V letu 2002 pa so prvič izkazale zadovoljivo pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja, v znatni meri tudi na račun olajšav, ki jih je zavarovalnicam v tem letu priznala Agencija s tem, ko je dopustila, da poleg naložb upoštevajo tudi terjatve do zavarovalcev premoženjskih zavarovanj z dospelostjo do 30 dni in terjatve za obračunane obresti od naložb v obveznice in druge dolžniške vrednostne papirje ter bančne depozite.

Tabela 15: Primerjava oblikovanih drugih zavarovalno-tehničnih rezervacij in vrednosti naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov v obdobju 1995-2002 (vsi zneski so v mio SIT na dan 31.12.)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Naložbe kritnega premoženja brez kritnih skladov	49.851	62.597	81.032	97.366	112.221	132.988	157.122	200.572 +21.755*
Oblikovani viri ZTR	62.863	91.767	105.654	123.986	139.788	163.826	192.116	215.034
Razlika	-13.012	-29.170	-24.624	-26.666	-27.567	-30.838	-34.994	7.293

*obresti od naložb + terjatve do zavarovalcev do 30 dni (Uradni list RS, št. 109/2002, uporaba s 14.12.2002)

Vir: Obrazca St – 43 in St – 55, obrazci RN, poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.1995 - 31.12.2001 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2002

V opazovanem obdobju se delež naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov v obliki bančnih vlog in posojil zmanjšuje, povečujejo pa se predvsem naložbe v dolžniške in lastniške vrednostne papirje. S takšno dinamiko naložb se tudi naložbe

domačih zavarovalnic vse bolj približujejo povprečju držav EU, kjer imajo zavarovalnice največji delež premoženja naloženega v dolžniških in lastniških vrednostnih papirjih. Ker pa domači kapitalski trg večjega obsega takšnih naložb ne omogoča, je za domače zavarovalnice nujna usmeritev tudi na tuje trge.

Prvi koraki v tej smeri so že opazni. V zadnjem času domače zavarovalnice iščejo možnosti nalaganja tudi na tujih trgih. Tako so konec leta 2002 znašale naložbe v tuje delnice in obveznice že 14,3 milijarde tolarjev. V skrbi za večjo valutno usklajenost imetij in obveznosti so zavarovalnice dejavne tudi na področju naložb v evroobveznice Republike Slovenije; evroobveznic so imele zavarovalnice konec 2002 v svojem portfelju za 18,5 milijard tolarjev.

Sektorsko gledano so naložbe zavarovalniškega sektorja v pomembnem obsegu usmerjene v bančne lastniške in dolžniške vrednostne papirje ter bančne vloge. Takšna naložbena politika zavarovalnic je tudi odraz procesa povezovanja bank in zavarovalnic, to pa pomembno vpliva na lastniško prepletenost domačih finančnih institucij.

V primerjavi z državami EU še nismo dosegli razmerja med naložbami življenjskih in naložbami premoženjskih zavarovanj, ki bi bil v prid naložb sredstev življenjskih zavarovanj. Prav tako pa je razmerje, med obsegom naložb in zbrano premijo življenjskih zavarovanj, še vedno precej pod povprečjem držav EU (države EU v I. 1998 9,2:1; Slovenija v I. 2002 3,4:1), in to predvsem zaradi mlajšega portfelja življenjskih in rentnih zavarovanj slovenskih zavarovalnic in drugačne strukture zavarovanj glede na trajanje pogodbe.

Dinamična analiza naložbene dejavnosti naših zavarovalnic kaže, da se vse bolj približujejo povprečju držav EU. Vzrokov za obstoječe stanje pa je več: odsotnost naložbenih možnosti na domačem finančnem trgu oz. nerazvitost domačega kapitalskega trga, pasivna naložbena politika domačih zavarovalnic v preteklosti, slaba organizacija naložbene dejavnosti v domačih zavarovalnicah v preteklosti; odsotnost takšne naložbene dejavnosti, ki bi pri izbiri posameznih naložbenih kategorij sistematično upoštevala kriterije likvidnosti, donosnosti, izpostavljenosti tveganju ter dolgoročno poslovno politiko zavarovalnice.

10. OBVLADOVANJE TVEGANJ – KAPITALSKA USTREZNOST ZAVAROVALNIC

Načelo obvladovanja tveganj je eno od najpomembnejših načel ZZavar. Ob ustreznih zavarovalno-tehničnih rezervacijah, kritnem premoženju (zlasti kritnih skladih) ter njegovim primernim nalaganjem, pozavarovanju, sozavarovanju in upravljanjem likvidnosti zavarovalnice obvladujejo tveganja predvsem z zadostnim kapitalom oziroma kapitalsko ustreznostjo (minimalnim in zajamčenim kapitalom). Kapitalska ustreznost se kaže v obveznosti zavarovalnice, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom, ki je odvisen od obsega in vrste zavarovalnih poslov, ki jih zavarovalnica opravlja, ter tveganj, ki jim je izpostavljena pri opravljanju teh poslov. Tveganja, ki jim je zavarovalnica izpostavljena pri posameznih oziroma vseh poslih, ki jih opravlja, ne smejo preseči zakonskih in podzakonskih omejitev.

Zavarovalnice so dolžne v vsakem trenutku ugotavljati in izkazovati kapitalsko ustreznost. Če kapital zavarovalnice zaradi povečanih kapitalskih zahtev ali drugih vzrokov ne dosega minimalnega kapitala, določenega v 110. oziroma 111. členu ZZavar, mora uprava zavarovalnice nemudoma sprejeti tiste ukrepe za zagotovitev minimalnega kapitala, za odločanje o katerih je pristojna sama, oziroma izdelati predlog tistih ukrepov, za odločanje o katerih so pristojni drugi organi zavarovalnice.

V skladu z določili sklepa o načinu in obsegu upoštevanja posameznih postavk, podrobnejših lastnostih in vrstah postavk ter lastnostih podrejenih dolžniških instrumentov, ki se upoštevajo pri izračunu kapitala in kapitalске ustreznosti in izkaz kapitalске ustreznosti zavarovalnice ter sklepa o podrobnejših pravilih za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic, zavarovalnice kapitalsko ustreznost ugotavljajo in izkazujejo na predpisanih obrazcih, ki jih v okviru trimesečnih poročil predložijo Agenciji. Nedoseganje minimalnega kapitala predstavlja hujšo kršitev pravil o obvladovanju tveganj. Če uprava zavarovalnice nemudoma ne sprejme ukrepov za odpravo tovrstne kršitve, Agencija to z odredbo naloži upravi oziroma upravi in nadzornemu svetu.

Zavarovalnice, ki so v letu 2001 izkazale primanjkljaj razpoložljivega kapitala glede na poostrene zahteve v ZZavar so z dokapitalizacijami na zahtevo Agencije in doseženim dobičkom v letu 2002 povečale kapital in v glavnem sanirale kapitalsko neustreznost. Na dan 31. 12. 2002 sta primanjkljaj razpoložljivega kapitala izkazali le še dve zavarovalnici.

Dne 11.03.2002 je bil v Uradnem listu RS št. 21/02 objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu z veljavnostjo od 12.03.2002 dalje, ki je bistveno posegel v način izračuna izravnalnih rezervacij. Zakon o zavarovalništvu je namreč zavezoval zavarovalnice, da morajo oblikovati izravnalne rezervacije v vseh zavarovalnih vrstah, kjer je delež škod v opazovanem desetletnem obdobju vsaj enkrat presegel 100% in je standardni odklon deleža škod znašal pet odstotnih točk. Ta kriterij so izpolnjevale tudi zavarovalne vrste, v katerih znatna nihanja škod niso značilna, kar je predstavljalo strožja merila kot v direktivah EU in zakonodajah evropskih držav. Spremenjeni in dopolnjeni Zakon o zavarovalništvu predvideva obvezno oblikovanje izravnalnih rezervacij v dvanajstih zavarovalnih vrstah, kar v primerjavi z direktivo EU št. 87/343/EEC še vedno predstavlja strožja merila obvladovanja tovrstnega tveganja (direktiva namreč zavezuje države članice k oblikovanju izravnalnih rezervacij samo v zavarovalni vrsti kreditnih zavarovanj). Sprememba 118. člena ZZavar omogoča petletno razgraditev izravnalnih rezervacij v zavarovalnih vrstah za katera zakon ne predvideva oblikovanja izravnalnih rezervacij. Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o načinu in obsegu upoštevanja posameznih postavk, podrobnejših lastnostih in vrstah postavk ter lastnostih podrejenih dolžniških instrumentov, ki se upoštevajo pri izračunu kapitala in kapitalске ustreznosti zavarovalnice, objavljen v Ur. l. RS št. 22/02, določa, da se presežek izravnalnih rezervacij, ki nastane zaradi prenehanja obveznosti oblikovanja izravnalnih rezervacij po prvem in četrtem odstavku 118. člena ZZavar in presežek izravnalnih rezervacij ugotovljen na podlagi določil štirinajstega odstavka 118. člena, upošteva kot postavka kapitala. Presežek izravnalnih rezervacij izboljšuje kapitalsko ustreznost zavarovalnic.

11. POKOJNINSKE DRUŽBE

11.1. Zakonodajni okvir

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 106/99, 72/00, 81/00, 124/00, 52/01 in 109/01; v nadaljevanju: ZPIZ-1), ki je začel veljati 1.1.2000, je uredil dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje oseb, ki so vključene v obvezno zavarovanje. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje predstavlja zbiranje denarnih sredstev na osebnih računih zavarovancev z namenom, da se jim ob dopolnitvi določene starosti ali v drugih primerih, določenih v pokojninskem načrtu (pravica do dodatne invalidske pokojnine, pravica do dodatne družinske pokojnine), zagotovijo dodatne pokojnine ali druge pravice. Izvajalci pokojninskih načrtov so lahko pokojninski skladi ali zavarovalnice, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja po zakonu, ki ureja zavarovalništvo. Pokojninski sklad se lahko oblikuje kot vzajemni pokojninski sklad ali ustanovi kot pokojninska družba.

11.2. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže pokojninskih družb

V skladu z ZPIZ-1 je pokojninska družba pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja. Za pokojninsko družbo, za katero je edina dopustna pravno-organizacijska oblika delniška družba, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo. Dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja izda Agencija na podlagi pozitivnega mnenja ministra, pristojnega za delo.

V letu 2002 je imelo dovoljenje Agencije za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja šest pokojninskih družb, od katerih so štiri družbe imele tudi dovoljenje za prenos izločenih poslov na druge pravne osebe. Tri pokojninske družbe imajo dovoljenje za prenos upravljanja sredstev kritnega sklada na eno izmed bank, ena družba ima dovoljenje za prenos izplačevanja pokojninske rente in ena družba za prenos vodenja računovodstva na drugo pravno osebo.

Tabela 16: Obračunane kosmate zavarovalne premije in deleži pokojninskih družb v letu 2001 in 2002 (vsi zneski so v mio SIT)

Pokojninska družba	2001	%	2002	%
Moja naložba, pokojninska družba d.d.	258	7,8	893	9,5
Prva pokojninska družba, d.d.	294	8,9	1.507	16,0
Skupna pokojninska družba d.d.	1.054	32,0	3.708	39,4
Pokojninska družba SKB, d.d.	4	0,1	273	2,9
Pokojninska družba A, d.d.	1.679	51,0	2.727	29,0
Druga penzija, pokojninska družba d.d.	2	0,1	298	3,2
SKUPAJ	3.291	100	9.406	100

Vir: Obrazec St – 50

V letu 2002 so pokojninske družbe obračunale kosmato zavarovalno premijo v skupni višini 9.406 mio SIT, kar predstavlja v primerjavi s predhodnim letom povečanje za 6.115 mio SIT oziroma za 166 % realno. Tolikšno povečanje je razumljivo, saj so nekatere družbe praktično začele s poslovanjem šele med letom 2001. V primerjavi s predhodnim letom so se zato spremenili tudi njihovi tržni deleži. Največje tri družbe imajo skupaj 84,4 % delež trga. Do nadaljnje koncentracije trga prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj bo brez dvoma prihajalo tudi v letu 2003, saj vse družbe do konca leta 2002 niso uspele zadostiti zakonski zahtevi o številu zavarovancev.

Tabela 17: Število zavarovancev v pokojninskih družbah in njihovi deleži na dan 31.12. 2001 in 31.12.2002

Pokojninska družba	2001	%	2002	%
Druga penzija, pokojninska družba, d.d.	140	0,3	4.625	4,5
Moja naložba, pokojninska družba, d.d.	2.994	6,6	14.542	14,0
Pokojninska družba A, d.d.	18.170	40,0	26.500	25,5
Pokojninska družba SKB, d.d.	145	0,3	2.037	2,0
Prva pokojninska družba, d.d.	15.439	34,0	22.585	21,8
Skupna pokojninska družba, d.d.	8.513	18,8	33.471	32,3
Skupaj	45.401	100	103.760	100

Vir: Obrazec St – 19

Pokojninske družbe so imele na dan 31.12.2002 zavarovanih 103.760 zavarovancev, kar predstavlja samo delno pokritost potencialnega trga. Glede na število zavarovancev imajo največje deleže iste tri družbe, ki vodijo tudi po deležih obračunanih zavarovalnih premij.

11.3. Izidi poslovanja pokojninskih družb

V izkazih poslovnih izidov so za leto 2002 zajeti nerevidirani izkazi poslovnih izidov pokojninskih družb. Pokojninske družbe so izkaze pripravile na podlagi novih podzakonskih predpisov Agencije in novih Slovenskih računovodskih standardov. Vsi ti podatki so podrobno razčlenjeni v tabelaričnem delu tega poročila.

Tabela 18: Zbirni izkaz poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2001 in 2002 (vsi zneski so v mio SIT)

B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ		Leto 2001	Leto 2002	Indeks 02/01
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	3.291	9.407	286
II.	Prihodki naložb	356	1.428	401
III.	Čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0	/
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	94	307	327
V.	Čisti odhodki za škode	0	1	/
VI.	Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	3.257	9.808	301
VII.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	0	0	/
VIII.	Čisti obratovalni stroški	831	1.312	158

IX.	Odhodki naložb	125	184	147
X.	Čiste neiztržene izgube naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0	/
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	72	450	625
XII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	81	545	673
XIII.	Izid iz življenjskih zavarovanj (I+ II + III + IV – V ± VI – VII – VIII – IX – X – XI – XII)	-626	-1.158	185

Č. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA				
I.	Izid iz drugih zavarovanj (A.X)	0	0	/
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	-626	-1.158	185
III.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (C.XIII)	0	0	/
IV.	Prihodki naložb	0	0	/
V.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	81	545	673
VI.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz zdravstvenih zavarovanj (C.XII)	0	0	/
VII.	Odhodki naložb	0	0	/
VIII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz drugih zavarovanj (A.II)	0	0	/
IX.	Drugi prihodki od rednega delovanja	0	6	/
X.	Drugi odhodki za redno delovanje	1	7	700
XI.	Davek iz dobička iz rednega delovanja	/*	1	/
XII.	Čisti poslovni izid iz rednega delovanja (Č.I + Č.II + Č.III + Č.IV + Č.V + Č.VI – Č.VII – Č.VIII + Č.IX – Č.X – Č.XI)	-546	-614	112

D. IZKAZ IZIDA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA				
I.	Izredni prihodki	0	5	/
II.	Izredni odhodki	1	2	200
III.	Poslovni izid zunaj rednega delovanja	-1	3	/

E. DAVEK IZ DOBIČKA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA		0**	0	/
--	--	-----	---	---

F. DRUGI DAVKI, KI NISO IZKAZANI V DRUGIH POSTAVKAH		0	0	/
--	--	---	---	---

G. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (Č.XII + D.III – E – F)		-547	-611	112
--	--	-------------	-------------	------------

*davek iz dobička iz rednega delovanja (SRS 32, 2001, uporaba s 01. 01. 2002)

**davek od dobička (SRS 32, 1993)

Vir: Revidirani izkazi uspeha pokojninskih družb za leto 2001 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2002

Podobno kot v letu 2001 so pokojninske družbe tudi v letu 2002 ustvarile izgubo, ki pa ni bistveno večja od izgube v predhodnem letu. Vzrok za negativen izid je še vedno v nesorazmerju med čistimi obratovalnimi stroški in prihodki od provizij ter prihodki od povračil vstopnih in izstopnih stroškov do katerih so upravičene pokojninske družbe in premajhen portfelj zavarovancev. Negativen zavarovalno-tehnični izid so imele vse pokojninske družbe, štiri med njimi pa so izgubo v tem delu pokrile z donosom naložb.

11.4. Bilance stanja pokojninskih družb

Pokojninske družbe so v letu 2002 povečale bilančno vsoto za 9.689 mio SIT oziroma realno za 123 %. Največji porast med sredstvi predstavljajo naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje in druge finančne naložbe. Med viri so se za 301 % povečale čiste tehnične rezervacije, medtem ko se je skupni kapital zaradi izgube v poslovanju nominalno zmanjšal.

Tabela 19: Zbirna bilanca stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2001 in 31.12.2002 (vsi zneski so v mio SIT)

		Leto 2001	Leto 2002	Indeks 02/01
	SREDSTVA	6.962	16.651	239
A.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	191	152	80
B.	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	4.766	11.451	240
I.	Zemljišča in zgradbe	0	30	/
II.	Finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih	0	1.441	/
III.	Druge finančne naložbe	4.766	9.980	209
IV.	Finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	0	0	/
C.	Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	1.633	4.515	276
Č.	Terjatve	33	65	197
I.	Terjatve iz neposrednih zavarovanj	5	12	240
II.	Terjatve iz pozavarovanja	0	0	/
III.	Druge terjatve	27	53	196
IV.	Nevplačani vpoklicani kapital	0	0	/
D.	Razna sredstva	158	147	93
I.	Opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgradb	135	80	59
II.	Denarna sredstva	22	67	305
III.	Odkupljene lastne delnice	0	0	/
IV.	Zaloge in druga sredstva	0	0	/
E.	Aktivne časovne razmejitve	181	321	177

	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	6.962	16.651	239
A.	Kapital	3.435	2.930	/
I.	Vpoklicani kapital	3.776	3.875	103
II.	Kapitalske rezerve	113	96	85
III.	Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	117*	102	/
IV.	Posebni prevrednotovalni popravek kapitala	/**	4	/
V.	Rezerve iz dobička	0	0	/
VI.	Preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let	-55	-559	1.016
VII.	Nerazdeljeni dobiček ali neporavnana izguba obračunskega obdobja	-516	-587	114
B.	Podrejene obveznosti	0	0	/
C.	Čiste tehnične rezervacije	3.255	13.065	401
I.	Čiste prenosne premije	0	0	/
II.	Čiste matematične rezervacije	3.255	13.065	401
III.	Čiste škodne rezervacije	0	0	/
IV.	Čiste rezervacije za bonuse in popuste	0	0	/
V.	Izravnalne rezervacije	0	0	/
VI.	Druge čiste tehnične rezervacije	0	0	/

Č.	Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0	/
D.	Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	0	24	/
E.	Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	0	0	/
F.	Druge obveznosti	255	523	205
I.	Obveznosti iz neposrednih zavarovanj	76	0	0
II.	Obveznosti iz pozavarovanja	0	0	/
III.	Posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom	0	0	/
IV.	Obveznosti do bank	69	29	42
V.	Ostale obveznosti	110	493	448
G.	Pasivne časovne razmejitve	16	109	681

*revalorizacijski popravek kapitala (SRS 32, 1993)

**posebni prevrednotovalni popravek kapitala (SRS 32, 2001, uporaba s 01. 01. 2002)

Vir: Revidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2001 in nerevidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2002

11.5. Kazalci poslovanja

Tabela 20: Kazalci poslovanja pokojninskih družb za leto 2001 in 2002

KAZALEC	2001	2002
Delež obratovalnih stroškov v obračunani premiji	25%	14%
Koeficient nalaganja oz. pokritost matematičnih rezervacij z naložbami*	98%	101%
Delež kapitala v financiranju	49%	18%
Čista donosnost kapitala	-16%	-21%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji	100%	100%

*+ obresti od naložb (Uradni list RS, št. 109/2002, uporaba s 14.12.2002)

Vir: Obrazec St – 55, revidirane bilance uspeha in nerevidirani izkazi poslovnega izida, revidirani in nerevidirani izkazi stanja, poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev, ki kaže stopnjo udeležbe lastniškega kapitala v celotnem financiranju, to je v vseh obveznostih do virov sredstev, se je zaradi izgub v poslovanju in zmanjšanja kapitala močno poslabšal.

Izboljšal pa se je koeficient nalaganja oziroma pokritosti rezervacij.

Na izboljšanje kazalnika celotnih obratovalnih stroškov, ki prikazuje razmerje med celotnimi obratovalnimi stroški in obračunanimi kosmatimi zavarovalnimi premijami, je vplival izdaten porast premij.

Pokojninske družbe so v letu 2002 zabeležile čiste odhodke za škode v višini 1 mio SIT in sicer iz naslova odkupnih vrednosti za izplačila zaradi smrti in zaradi odkupa zavarovalnih polic.

Delež čiste v kosmati zavarovalni premiji je v letu 2002 za pokojninske družbe znašal 100%. Pokojninske družbe zavarovalnih kritij pri zavarovanjih, ki predstavljajo varčevanje, ne pozavarujejo.

Kazalec dobičkonosnosti kapitala je negativen in se je v primerjavi s predhodnim letom poslabšal.

11.6. Zavarovalno-tehnične rezervacije

Pokojninske družbe so na dan 31.12.2002 oblikovale matematične rezervacije v višini 13.065 mio SIT, kar predstavlja v primerjavi s predhodnim letom realni porast za 374%. Znesek čistih matematičnih rezervacij je enak kosmatim matematičnim rezervacijam, saj matematične rezervacije niso pozavarovane.

Tabela 21: Matematične rezervacije pokojninskih družb na dan 31.12.2001 in 31.12.2002 (zneski so v mio SIT)

VRSTA ZAVAROVALNO TEHNIČNIH REZERVACIJ	2001	2002
Matematične rezervacije	3.255	13.065

Vir: Revidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2001 in nerevidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2002

Pokojninske družbe oblikujejo matematične rezervacije v skladu s pokojninskim načrtom. Matematične rezervacije se v času varčevanja izračunajo kot akumulirana vrednost vplačanih premij.

Pokojninske družbe na dan 31.12.2002 niso oblikovale matematičnih rezervacij za dodatno invalidsko zavarovanje ali za dodatno družinsko zavarovanje, ki jih v skladu z ZPIZ-1 lahko v okviru pokojninskih načrtov v času varčevanja ponujajo svojim zavarovancem. Prav tako pokojninske družbe še niso oblikovale matematičnih rezervacij za izplačevanje rent.

11.7. Naložbe pokojninskih družb

Vrednost naložb kritnih skladov pokojninskih družb je na dan 31.12.2002 znašala 13.098 mio SIT. V strukturi naložb še vedno prevladujejo naložbe v državne papirje in vrednostne papirje za katere jamči država ter bančne depozite. V primerjavi s predhodnim letom pa se je povečal delež naložb v druge dolžniške in lastniške vrednostne papirje.

Tabela 22: Struktura naložb kritnih skladov pokojninskih družb na dan 31.12.2001 in 31.12.2002 (zneski so v mio SIT)

VRSTA NALOŽBE	2001	%	2002	%
Državni papirji*	2.191	68,4	6.924	52,9
Dolžniški vrednostni papirji	90	2,8	2.269	17,3
Lastniški vrednostni papirji	26	0,8	450	3,4
Depoziti v bankah	868	27,1	3.408	26,0
Ostalo	29	0,9	47	0,4
SKUPAJ	3.204	100	13.098	100

*državni papirji in vrednostni papirji za katere jamči država

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

11.8. Kapitalska ustreznost pokojninskih družb

Pokojninske družbe so na dan 31.12.2002 z izjemo ene, ki bo svoj portfelj v letu 2003 v celoti prenesla na drugo kapitalsko družbo in prenehala s poslovanjem, izpolnjevale kapitalske zahteve.

Tabela 23: Kapitalska ustreznost pokojninskih družb na dan 31.12.2001 in 31.12.2002 (zneski so v mio SIT)

KAPITAL	2001	2002
Temeljni kapital	3.037	2.743
Zajamčeni kapital	1.920	1.920
Izpolnjevanje zahteve iz 3. odstavka 106. člena Zzavar	1.117	823
Dodatni kapital	0	0
Razpoložljivi kapital pokojninske družbe	3.037	2.537
Zahtevani minimalni kapital	1.920	1.920
Kapitalska ustreznost	1.117	617

Vir: Obrazec Kus

12. DRUGE DRUŽBE, KI SE UKVARJAJO Z ZAVAROVALNIMI POSLI

Po določbah ZZavar Agencija za zavarovalni nadzor nadzira tudi Družbo za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije (Slovenska izvozna družba), ustanovljeno na podlagi zakona o Družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, Sklad dodatnega pokojninskega zavarovanja (Prvi pokojninski sklad), ustanovljen na podlagi zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1), zavarovalne in pozavarovalne poole in Slovensko zavarovalno združenje, v delu, ki se nanaša na škodni sklad.

Glavne dejavnosti Slovenske izvozne družbe (SID) so zavarovanje terjatev (kratkoročnih izvoznih in domačih kreditov) pred komercialnimi tveganji, financiranje izvoza, izdajanje garancij, zavarovanje izvoznih kreditov pred nekomercialnimi tveganji, zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred komercialnimi tveganji, zavarovanje investicij v tujini pred političnimi tveganji in faktoring. Slovenska podjetja se storitev SID poslužujejo čedalje pogosteje in v čedalje večjem obsegu. Večina slovenskih izvoznikov, med ukrepi za upravljanje s tveganji, daje poseben poudarek prav kreditnemu zavarovanju.

Prvi pokojninski sklad v imenu in za račun zavarovancev upravlja Kapitalska družba, d.d. z namenom, da pokrije svoje obveznosti do zavarovancev. Te obveznosti izhajajo iz zavarovalnih polic dodatnega pokojninskega zavarovanja, nanašajo pa se na izplačilo pokojninske rente oziroma zavarovalne vsote, če zavarovancev umre prej, preden pridobi pravico do rente. Premija za pokojninsko rento se je zagotovila z zamenjavo pokojninskih bonov za točke zavarovalne police.

Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti GIZ služi na podlagi dovoljenja Ministrstva za finance. Temeljni cilj Poola je, da uresničuje zavarovalno,

sozavarovalno in pozavarovalno dejavnost v zvezi z jedrskimi napravami oziroma uporabo jedrske energije v miroljubne namene in sicer v državi in iz tujine. V Pool je včlanjenih 9 zavarovalnic in obe pozavarovalnici.

Slovensko zavarovalno združenje – škodni sklad, v katerega prispevajo sredstva vse zavarovalnice, ki sklepajo zavarovanja odgovornosti lastnikov cestnih vozil, rešuje zadeve iz naslova izplačil odškodnin na nezavarovanih in neznanih motornih vozilih.

13. SKLEP

Zavarovalništvo kot celota se je, po neugodnih poslovnih izidih v letu 2001, v letu 2002 v glavnem uspelo sanirati. Razen treh so vse zavarovalnice dosegle pozitiven čisti poslovni izid. Zavarovalnice so dosegle skupen čisti poslovni izid v višini 8.256 mio SIT. Na dosežen poslovni izid je v največji meri vplival ugoden zavarovalno-tehnični izid v premoženjskih zavarovanjih, ki so ga zavarovalnice dosegle zahvaljujoč povečanju donosa naložb, izboljšanju škodnega rezultata v nekaterih pomembnejših zavarovalnih vrstah in izdatnim popravkom premij v zavarovanjih odgovornosti lastnikov cestnih vozil, kot najpomembnejši zavarovalni vrsti, ki predstavlja 36,9% obračunane premije premoženjskih zavarovanj.

Ugoden poslovni izid in povečanje kapitala, ki so ga na zahtevo Agencije v letu 2002 izvedle zavarovalnice z nezadostno kapitalsko ustreznostjo, sta dva dejavnika, ki sta vplivala na bistveno izboljšanje kapitalske ustreznosti zavarovalnic v tem letu. Razen dveh so namreč vse zavarovalnice konec leta 2002 izkazale zadovoljivo kapitalsko ustreznost.

Prav tako so dobri poslovni izidi in dotok svežega kapitala vplivali na to, da so zavarovalnice dosegle zadovoljivo pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja. Za razliko od držav EU naložbe življenjskih zavarovanj v naših zavarovalnicah še vedno zaostajajo za naložbami premoženjskih zavarovanj, čeprav se razlika z leti hitro zmanjšuje. Struktura naložb se izboljšuje in približuje povprečni naložbeni strukturi držav EU. Zaradi omejenih možnosti domačega kapitalskega trga zavarovalnice vse bolj iščejo možnosti nalaganja na tujih trgih, kjer znaša konec leta 2002 vrednost naložb v delnice in obveznice že 14,3 mrd SIT.

Boljši poslovni izid kot v letu 2001 so izkazale tudi pozavarovalnice, zahvaljujoč predvsem znatnemu porastu donosa od naložb, medtem ko so se razmerja v zavarovalno-tehničnem delu izida (obračunana premija, obračunane škode, sprememba izravnalnih rezervacij) poslabšala.

Pokojninske družbe so v letu 2002 izboljšale izid poslovanja in povečale število zavarovancev. Zahtevano minimalno število 15.000 zavarovancev so do zakonskega roka 1.1.2003 izpolnile samo štiri od šestih pokojninskih družb. Za zavarovance pokojninskih družb, ki nista uspeli doseči zakonsko določenega minimalnega praga, je ugodna rešitev prenos njihovih zavarovalnih polic na drugega izvajalca pokojninskega načrta. Vse pokojninske družbe so tudi v letu 2002 realizirale negativni zavarovalno-tehnični izid, kot posledica nesorazmerij med obratovalnimi stroški in prihodki od provizij ter prihodki od vstopnih in izstopnih stroškov oziroma posledica še vedno premajhnega obsega poslovanja in portfelja zavarovancev.

Posledica negativnih izidov je tudi poslabšanje kapitalske ustreznosti pokojninskih družb.

**II. POROČILO O DELU AGENCIJE ZA
ZAVAROVALNI NADZOR ZA LETO 2002**

1. UVOD

Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju: Agencija) je bila ustanovljena na podlagi Zakona o zavarovalništvu (v nadaljevanju: ZZavar) ter je pričela s svojim delom 1. junija 2000, ko je Vlada Republike Slovenije imenovala strokovni svet in direktorja Agencije. Nadaljevala je delo leta 1995 ustanovljenega Urada za zavarovalni nadzor, ki je opravljal nadzor nad poslovanjem zavarovalnega sektorja, organiziran pa je bil kot organ v sestavi Ministrstva za finance. Cilj Agencije kot državne nadzorne institucije na področju zavarovalništva je odpravljanje nepravilnosti na področju zavarovalništva in varovanje interesov zavarovalcev.

Organa Agencije sta strokovni svet in direktor. Predsednik strokovnega sveta Agencije je dr. France Križanič. Direktor Agencije je mag. Jurij Gorišek. Direktor vodi poslovanje in organizira delo Agencije in njenih strokovnih služb. Strokovni svet Agencije je pristojen za odločanje o dovoljenjih in soglasjih ter o drugih posamičnih zadevah, o katerih odloča Agencija, če ni v ZZavar drugače določeno; sprejema predpise, kadar ZZavar določa, da predpis sprejme Agencija; sprejema splošne akte Agencije in izvršuje druge naloge iz pristojnosti Agencije, če ZZavar ne določa, da je za izvajanje nalog pristojen drug organ Agencije. V letu 2002 se je strokovni svet sestal na osemindvajsetih rednih sejah.

V skladu s poslovníkom Agencije so njene notranjeorganizacijske enote sektorji in oddelki, pri čemer ima posamezen sektor lahko enega ali več oddelkov, ki se oblikujejo po posameznih zaokroženih delovnih področjih ali za izvajanje posameznih zaokroženih nalog. Agencija ima tri sektorje in sicer Sektor za splošne, pravne in mednarodne zadeve, Sektor za aktuarstvo, statistiko in informatiko ter Sektor analiz in finančnega nadzora. Sektor analiz in finančnega nadzora je razdeljen na dva oddelka: Oddelek analiz in Oddelek finančnega nadzora.

Poročilo o delu Agencije za leto 2002 je drugo celoletno poročilo, ki bo v skladu z 249. in 250. členom ZZavar predloženo Državnemu zboru Republike Slovenije. Podatki v tem poročilu se večinoma nanašajo na obdobje od 1. januarja do konca leta 2002, razen v posameznih primerih, ko se nanašajo tudi na obdobje pred 1. januarjem 2002 ali po zaključku leta 2002, če je to smiselno zaradi celovitejšega poročanja o posameznih dejstvih oziroma dogodkih, ki se nanašajo na delo Agencije.

2. DELO AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR V LETU 2002

ZZavar določa, da Agencija izdaja predpise na njegovi podlagi in izvaja nadzor nad zavarovalnim trgom v Republiki Sloveniji.

Agencija je pristojna za izvajanje nadzora nad zavarovalnicami, zavarovalno zastopniškimi in zavarovalno posredniškimi družbami, zavarovalnimi zastopniki in zavarovalnimi posredniki ter nad poslovanjem Jedrskega pool-a, delom poslovanja Slovenske izvozne družbe, ki se nanaša na področje

kreditnih zavarovanj za njen lasten račun, Prvim pokojninskim skladom ter škodnim skladom pri Slovenskem zavarovalnem združenju.

Agencija je pristojna tudi za izvajanje nadzora nad pravnimi osebami, povezanimi z zavarovalnico, če je to potrebno zaradi nadzora nad poslovanjem zavarovalnic. Pristojna je tudi za opravljanje nadzora nad zavarovalnico v zavarovalniški skupini ter zavarovalnim in mešanim zavarovalnim holdingom.

V skladu z 342. in 377. členom Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1) (Ur.l. RS, št. 106/99, 72/00, 81/00 in 52/01; v nadaljevanju: ZPIZ-1) je Agencija pristojna tudi za izdajo dovoljenj pokojninskim družbam in za izvajanje nadzora nad njihovim poslovanjem.

2.1. Priprava in sprejem podzakonskih predpisov ter njihovih sprememb in dopolnitev v letu 2002

V skladu s 2. točko 256. člena ZZavar je Agencija pristojna za pripravo in sprejem podzakonskih predpisov, ki imajo podlago v ZZavar.

Zaradi potrebe po izpopolnitvi nekaterih podzakonskih predpisov je Agencija v letu 2002 sprejela nekatere spremembe in dopolnitve.

Že v letu 2001 je Agencija pripravljala obsežne spremembe in dopolnitve Sklepa o pošiljanju zavarovalno-statističnih obrazcev, v februarju leta 2002 pa je sprejela nov Sklep o pošiljanju zavarovalno-statističnih obrazcev – SKL2002 in ga zaradi uveljavitve sprememb ZZavar-A avgusta 2002 še dopolnila (Ur. I. RS, št. 8/02 in 69/02).

Leta 2002 je Agencija zaradi sprememb ZZavar-A (Ur. I. RS, št. 21/02) pripravila tudi spremembe in dopolnitve Sklepa o načinu in obsegu upoštevanja posameznih postavk, podrobnejših lastnostih in vrstah postavk ter lastnostih podrejenih dolžniških instrumentov, ki se upoštevajo pri izračunu kapitala in kapitalske ustreznosti zavarovalnice in sicer v mesecu marcu, avgustu in decembru. Marca leta 2003 je Agencija na podlagi navedenega sklepa izdala še Navodilo o izračunu postavke »Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s sredstvi, ki niso financirana iz zavarovalno-tehničnih rezervacij« (Ur. I. RS, št. 30/03).

V mesecu avgustu leta 2002 je sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o podrobnejših pravilih za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic (Ur. I. RS, št. 69/02).

Oktobra 2002 je na sprejela novo Tarifo o taksah in nadomestilih (Tarifa – 1) (Ur. I. RS, št. 89/02), s katero je določena višina taks za odločanje o posamičnih zadevah, za izdajo izpisov iz registrov, ki jih vodi Agencija in za višino letnih nadomestil ter pavšalnih nadomestil stroškov, ki so jih za opravljanje nadzora dolžne plačati pravne osebe, nad katerimi Agencija opravlja nadzor po ZZavar. Med drugim se je znižal tudi odstotek za letno

nadomestilo stroškov, ki so jih za opravljanje nadzora dolžne plačevati pravne osebe, nad katerimi agencija opravlja nadzor po ZZavar in drugih zakonih.

V letu 2002 so bili v celoti na novo oblikovani štiri podzakonski predpisi. Razlog za to izhaja iz sprememb Zakona o gospodarskih družbah in novih slovenskih računovodskih standardov. To so Sklep o kontnem okviru zavarovalnic – SKL 2002 (Ur. l. RS, št. 111/02), Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov (Ur. l. RS, št. 95/02), Sklep o podrobnejši vsebini povzetka revidiranega letnega poročila – SKL 2002 (Ur. l. RS, št. 111/02) ter Sklep o letnem poročilu zavarovalnic – SKL2002 (Ur. l. RS, št. 111/02), na podlagi katerega je bilo v aprilu 2003 izdano tudi Navodilo za izračun kazalnikov (Ur. l. RS, št. 36/03).

Decembra 2002 je Agencija sprejela še spremembe in dopolnitve Sklepa o vrstah in lastnostih kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada ter pravilih za razpršitev in omejitve naložb kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada ter načinu in rokih poročanja (Ur. l. RS, št. 109/02) ter Spremembe navodila o načinu elektronskega poročanja zavarovalnice o naložbah kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada (Ur. l. RS, št. 29/01 in 117/02).

V septembru leta 2001 je Agencija Ministrstvu za finance posredovala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah ZZavar za hitri postopek. V njem je predlagala dopolnitve in spremembe obstoječega ZZavar na področju naložb in na področju izravnalnih rezervacij kot ene izmed različnih vrst zavarovalnotehničnih rezervacij. V marcu leta 2002 je bil nato sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-A) (Ur. l. RS, št. 21/02), ki je prinesel spremembe na področju izravnalnih rezervacij. Nove določbe so na področju oblikovanja izravnalnih rezervacij omejile oblikovanje le-teh na zavarovalne vrste, v katerih je možnost nastanka katastrofalnih škod kot posledice naravnih in drugih nesreč ter neugodnih gospodarskih gibanj.

Meseca novembra leta 2002 je Agencija Ministrstvu za finance poslala obširen predlog sprememb in dopolnitev ZZavar. Obstoječi ZZavar namreč ni v celoti usklajen z evropskimi direktivami, poleg tega pa so bile v času od njegove uveljavitve (marec 2000) sprejete tudi nekatere nove zavarovalniške direktive. Nadalje je bila sprejeta novela Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-F, Ur. l. RS, št. 45/01), nov Zakon o javnih agencijah (ZJA) (Ur. l. RS, št. 52/02), nov Zakon o prekrških (ZP-1) (Ur. l. RS, št. 7/03) ter novi slovenski računovodski standardi. Pri pripravi sprememb in dopolnitev ZZavar je Agencija upoštevala tudi priporočila IMF in skupine strokovnjakov iz EU s področja nadzora nad finančnim sektorjem, t.i. »Peer Review«, podana v okviru posameznih ocenjevanj slovenskega zavarovalniškega sektorja.

2.2. Izdaja dovoljenj in soglasij

Drugi odstavek 353. člena ZZavar je obstoječim zavarovalnicam naložil uskladitev pretežnega dela poslovanja v roku enega leta od njegove uveljavitve. Zavarovalnice so bile Agenciji dolžne predložiti poročilo o

uskladitvah, kateremu je bilo potrebno priložiti statut v obliki overjenega notarskega zapisa, izpisek delničarjev iz centralnega registra nematerializiranih vrednostnih papirjev za imetnike kvalificiranih deležev, opis organizacije notranje revizije in pravila poslovanja notranje revizije ter »druge dokaze o uskladitvah« v skladu z zahtevo Agencije. V skladu s tem je Agencija opredelila druge dokaze o uskladitvah ter zavarovalnice pozvala, da svoja poročila dopolnijo, sedaj pa vodi postopek izdaje dovoljenj za posamezne zavarovalnice.

V skladu z ZPIZ-1 je Agencija pristojna za izdajo dovoljenj pokojninskim družbam in za izvajanje nadzora nad njihovim poslovanjem. V letu 2002 je na slovenskem zavarovalnem trgu poslovalo šest pokojninskih družb. Le-te so morale v skladu z določbami 337. člena ZPIZ-1 do 31.12.2002 zbrati najmanj 15.000 zavarovancev prostovoljnega dodatnega zavarovanja. Tega do konca leta 2002 ni uspelo doseči dvema pokojninskima družbama.

Agencija je v letu 2002 izdala 9 dovoljenj za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici in 3 dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave v pokojninski družbi. Nadalje je odvzela 2 dovoljenji za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici.

Na podlagi 18. člena ZZavar je Agencija izdala 1 dovoljenje delniški družbi za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalnici ter 3 dovoljenja (dvema zavarovalnicama in eni banki) za povečanje kvalificiranega deleža v zavarovalnicah.

Agencija je v letu 2002 trem zavarovalnicam, eni pozavarovalnici in eni pokojninski družbi izdala tudi dovoljenja na podlagi drugega odstavka 123. člena ZZavar, ki določa, da Agencija lahko iz posebej utemeljenih razlogov na zahtevo posamezne zavarovalnice tej dovoli, da kot kritno premoženje uporabi tudi naložbo, ki ne izpolnjuje pogoja iz prvega odstavka 123. člena ZZavar. To pomeni, da zavarovalnica s sedežem v RS, ki krije nevarnosti v RS, sredstva iz naslova zavarovalno-tehničnih rezervacij lahko naloži v tujini.

Na podlagi petega odstavka 65. člena ZZavar je Agencija leta 2002 izdala 3 dovoljenja zavarovalnicam ter 1 dovoljenje pokojninski družbi za prenos izločenih poslov.

V letu 2002 je Agencija prejela približno 2000 zahtev za izdajo dovoljenja za opravljanje dejavnosti / poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja. Na Agenciji se je ustanovila posebna projektna skupina z nalogo pospešenega izdajanja omenjenih dovoljenj.

Agencija je v letu 2002 izdala 182 dovoljenj za zavarovalno zastopanje in posredovanje (98 dovoljenj samostojnim podjetnikom za opravljanje dejavnosti zavarovalnega zastopanja, 74 dovoljenj zavarovalno zastopniškim družbam in 10 dovoljenj zavarovalno posredniškim družbam), zavrgla pa je 28 zahtev za izdajo dovoljenja za opravljanje dejavnosti zavarovalnega zastopanja / posredovanja.

ZZavar določa v 230. členu, da lahko posle zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja pri zavarovalnici, zavarovalni zastopniški družbi, zavarovalno posredniški družbi ali banki samostojno opravljajo samo fizične osebe, ki imajo dovoljenje Agencije za opravljanje teh poslov. Za uskladitev že obstoječih zavarovalnic, zavarovalno zastopniških in zavarovalno posredniških družb z navedenim določilom ZZavar je rok potekel konec januarja 2002.

Agencija je v letu 2002 izdala 646 dovoljenj fizičnim osebam za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja (643 dovoljenj zavarovalnim zastopnikom in 3 dovoljenja zavarovalnim posrednikom). Zavrnila je 3 zahteve za izdajo dovoljenja za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja / posredovanja, 30 zahtev za izdajo dovoljenja za opravljanje omenjenih poslov pa je zavrgla.

ZZavar v 358. člen določa, da se za osebe, ki imajo na dan uveljavitve ZZavar (to je 3.3.2000) dopolnjena tri leta delovne dobe na delovnem mestu zavarovalnega zastopnika oziroma posrednika, šteje, da so pridobile dovoljenje za opravljanje omenjenih poslov po samem zakonu. Omenjeni člen ne predvideva izdaje dovoljenj takim osebam. Glede na dejstvo, da so tudi mnoge osebe, ki izpolnjujejo pogoje po 358. členu ZZavar želele pridobiti dokazilo o izpolnjevanju pogojev za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja, je Strokovni svet Agencije na seji dne 16.5.2001 sklenil, da Agencija izda dovoljenje tudi, če vložnik zaprosi zanj na podlagi 358. člena ZZavar. Tako je v letu 2002 Agencija izdala 917 ugotovitvenih odločb fizičnim osebam za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja (914 ugotovitvenih odločb zavarovalnim zastopnikom in 3 ugotovitvene odločbe zavarovalnim posrednikom). Agencija je zavrnila 47 zahtev za izdajo ugotovitvene določbe za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja / posredovanja, 49 zahtev za izdajo ugotovitvenih odločb za opravljanje omenjenih poslov pa je zavrgla.

Skupaj je bilo v letu 2002 tako izdanih 1745 dovoljenj za opravljanje dejavnosti / poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja (74 dovoljenj zavarovalno zastopniškim družbam, 10 dovoljenj zavarovalno posredniškim družbam, 98 dovoljenj samostojnim podjetnikom za opravljanje dejavnosti zavarovalnega zastopanja, 1557 dovoljenj zavarovalnim zastopnikom, 6 dovoljenj zavarovalnim posrednikom). Agencija je zavrnila 50 zahtev za izdajo dovoljenja za opravljanje dejavnosti / poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja in zavrgla 107 omenjenih zahtev.

2.3. Izvajanje nadzora nad poslovanjem zavarovalnic, pozavarovalnic in pokojninskih družb

Agencija je tudi v letu 2002 tekoče spremljala in analizirala poslovanje zavarovalnic, pozavarovalnic in pokojninskih družb na podlagi statističnih podatkov, računovodskih izkazov in drugih poročil, ki so jih le te dolžne pošiljati nadzornemu organu.

Delavci Agencije so v letu 2002 nadaljevali pregled poslovanja ene zavarovalnice, ki se je začel konec leta 2001, prav tako je bil pregled poslovanja opravljen v še eni zavarovalnici in eni pokojninski družbi.

ZZavar je določil bistveno višje zahteve za doseganje kapitalske ustreznosti zavarovalnic glede na predhodni zakon o zavarovalništvu. Vsem zavarovalnicam tudi v letu 2002 še ni uspelo doseči kapitalske ustreznosti, zato jim je Agencija izdala odredbe o povečanju kapitala. Od teh po stanju na dan 31.12.2002 kapitalske ustreznosti nista izpolnjevali dve zavarovalnici.

Poleg tega je Agencija na podlagi pregledov poslovanja in spremljanja rednih poročil pri nekaterih zavarovalnicah in pokojninskih družbah ugotovila še določene druge kršitve (v zvezi z naložbami kritnega premoženja oziroma kritnega sklada, z vodenjem poslovnih knjig, z vrednotenjem knjigovodskih postavk, z razčlenjevanjem stroškov po stroškovnih nosilcih, poročanjem, objavo povzetkov revidiranih letnih poročil) in zato izdala odredbe, s katerimi je naložila odpravo tudi teh kršitev. Tistim, katerih poročila so bila nepopolna oziroma iz poročil in priloženih dokazov ni izhajalo, da so bile kršitve, ki jih je ugotovila Agencija odpravljene, je Agencija izdala tudi odredbe o dopolnitvi poročil.

2.4. Administrativna usposobljenost Agencije za zavarovalni nadzor

Ob ustanovitvi, junija 2000, je bilo v Agenciji zaposlenih 8 delavcev, ki so prešli v njen okvir iz bivšega Urada RS za zavarovalni nadzor. Od takrat pa do konca leta 2002 je Agencija usmerila veliko naporov v pridobivanje izkušenih kadrov. Po stanju na dan 31.12.2002 Agencija šteje 22 zaposlenih.

Tabela 1: Podatki o delavcih Agencije po stopnji strokovne izobrazbe na dan 31.12.2002

Stopnja strokovne izobrazbe	Št. zaposlenih
V – srednja	1
VI – višja	1
VII – visoka	1
VIII – univerzitetna	14
VIII – magisterij	4
IX – doktorat	1
Skupaj	22

Tabela 2: Podatki o delavcih Agencije po nazivu strokovne izobrazbe na dan 31.12.2002

Naziv strokovne izobrazbe	Št. zaposlenih
ekonomski tehnik	1
višji upravni delavec	1
Diplomirani ekonomist	1
univerzitetni diplomirani ekonomist	10
univerzitetni diplomirani inženir matematike	1
profesor matematike	1
univerzitetni diplomirani pravnik	2
magister znanosti	4
doktor znanosti	1

Skupaj	22
---------------	-----------

Tabela 3: **Sistematizacija delovnih mest Agencije s številom zaposlenih na dan 31.12.2002**

Notranje organizacijska struktura	Št. zaposlenih
direktor	1
Pomočnik direktorja	1
svetovalec agencije	4
svetovalec direktorja	9
višji svetovalec	1
svetovalec I	3
svetovalec II	1
Računovodja	1
poslovni sekretar	1
Skupaj	22

Tabela 4: **Notranje organizacijska struktura Agencije s številom zaposlenih na dan 31.12.2002**

Notranje organizacijska struktura	Št. Zaposlenih
Direktor	1
Sektor za splošne, pravne in mednarodne zadeve	6
Sektor za aktuarstvo, statistiko in informatiko	6
Sektor analiz in finančnega razvoja	9
Skupaj	22

Konec leta 2002 je Agencija organizirala opravljanje dveh izpitov, ki sta potrebna za pridobitev dovoljenja za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja. Izpitov se je udeležilo 9 kandidatov.

Agencija je s pomočjo Delegacije Evropske unije v Sloveniji in Ministrstva za finance Republike Slovenije v drugi polovici leta 2000 končala izbor najbolj primerne družbe za nudenje strokovne pomoči in dodatnih strokovnih znanj zaposlenim na Agenciji preko tehnične pomoči Phare programa Evropske unije. Izbrana je bila družba PricewaterhouseCoopers iz Londona. Projekt z imenom »Strengthening of the Insurance Supervisory Authority (ISA) s št. SL 99.05/03 se je tako začel izvajati v novembru leta 2000 in se je zaključil avgusta 2002.

Projekt je potekal v okviru modulov, ki se nanašajo na standarde solventnosti in politiko oblikovanja rezervacij na področju življenjskega in neživljenjskega zavarovanja, na letna poročila, na inšpekcijske preglede zavarovalnic, na kapitalsko ustreznost zavarovalnih skupin, na preglede finančnih poročil, na izdajo dovoljenj in na druge nadzorne procese ter na razvoj podatkovnih baz. Ključni cilj, predviden za vsak modul je bil zadostitev specifičnih potreb po izobraževanju zaposlenih za kvalitetnejše izvajanje nadzornih funkcij Agencije.

Neposredni cilji omenjenega projekta so bili sledeči:

- pomoč zaposlenim v Agenciji pri razvoju postopkov za zagotovitev učinkovitega nadzora nad življenjskim in neživljenjskim

- (premoženjskim) zavarovalnim trgom v Sloveniji v luči zahtev EU direktiv;
- učinkovit prenos zavarovalnega znanja na zaposlene v Agenciji, vključno z analizami statističnih podatkov, letnih poročil in računovodskih izkazov ter inšpekcijskih nadzorov;
 - pomoč pri vzpostavitvi ustrezne baze podatkov, ki bo omogočila učinkovit nadzor in analizo zavarovalnega trga v Sloveniji;
 - priprava petih priročnikov:
 1. priročnik s področja poročanja zavarovalnic,
 2. priročnik s področja kapitalne ustreznosti,
 3. priročnik za ugotavljanje in presojanje finančnih tveganj zavarovalnic,
 4. priročnik za izvedbo pregledov poslovanja zavarovalnic,
 5. priročnik za izvajanje ukrepov nadzora nad zavarovalnicami.

Že v letu 2001 se je Agencija dogovorila z Evropsko banko za obnovo in razvoj (EBRD) o financiranju projekta »Slovene Insurance Supervisory Agency – Systems development«. Za izvedbo tega projekta je bila v okviru javnega razpisa s strani EBRD izbrana irska svetovalna družba Vizor. Namen projekta je vzpostavitev ustrezne baze podatkov na Agenciji, ustreznih postopkov obdelave omenjenih podatkov ter ustrezni vzpostavitvi elektronskega poročanja nadzorovanih subjektov. Trimesečni projekt, ki je bil namenjen samo statistični obdelavi premoženjskih zavarovanj, se je zaključil konec leta 2002. Agencija je v letu 2003 že zaprosila EBRD za ponovno sofinanciranje projekta »Slovene Insurance Supervisory Agency – Systems development« za področje življenjskih zavarovanj. S tem bi vzpostavili informacijski sistem, ki bi podpiral elektronsko poročanje ter avtomatsko spremljanje statističnih podatkov za področje premoženjskih in življenjskih zavarovanj.

V letu 2001 so potekale tudi priprave za začetek projekta »Slovenia Voluntary Pension Supervision Project«. V ta projekt je poleg Agencije vključeno še Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Agencija za trg vrednostnih papirjev. Projekt je namenjen okrepitvi nadzora nad izvajalci prostovoljnih pokojninskih zavarovanj s ciljem zagotoviti varstvo pokojninskih zavarovancev. Nosilec in glavni izvajalec tega projekta je ameriško Ministrstvo za delo (United States Department of Labour). Izvajanje projekta se je začelo v juniju 2002 ter bo predvidoma trajalo do septembra 2003.

2.5. Sodelovanje Agencije za zavarovalni nadzor z domačimi in tujimi nadzornimi institucijami

V skladu s Pravilnikom o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov (Uradni list RS, št. 55/99 in 87/00; v nadaljevanju: Pravilnik) so imeli člani Komisije za medsebojno sodelovanje nadzornih organov v sestavi namestnika guvernerja Banke Slovenije oziroma direktorja Oddelka za bančni nadzor, direktorja Agencije za trg vrednostnih papirjev in direktorja Agencije za zavarovalni nadzor, v letu 2002 tri srečanja.

V skladu drugim odstavkom 6. člena Pravilnika, ki določa, da dolžnost sklicevanja sestankov in priprave zapisnika vsako leto preide na drug nadzorni organ, je ta obveznost za leto 2002 prešla na Agencijo za zavarovalni nadzor.

Člani komisije za medsebojno sodelovanje nadzornih organov so na teh srečanjih obravnavali problematiko podzakonskih predpisov z vseh treh področij, novo ureditev sistema izrekanja kazenskih sankcij s strani finančnih nadzornikov, idejo o združevanju finančnih nadzornikov v Sloveniji, načrtovanje in usklajevanje skupnih pregledov, problematiko medsebojnega obveščanja, ostalo sprotno usklajevanje aktivnosti vseh treh nadzornikov ter se posvetovali o drugih posamičnih zadevah, ki se nanašajo na delo vseh ali vsaj dveh nadzornih organov. Zapisniki z omenjenih srečanj so bili posredovani tudi članom koordinacije v sestavi ministra za finance, guvernerja Banke Slovenije ter predsednikov strokovnih svetov Agencije za trg vrednostnih papirjev in Agencije za zavarovalni nadzor.

Omenjene tri nadzorne institucije so tudi v letu 2002 pripravile skupno publikacijo v angleškem jeziku z naslovom »Legislation for the Financial Sector«, ki obsega zakone in podzakonske predpise z njihovih področij.

Agencija sodeluje tudi z nadzornimi organi zavarovalnega oziroma finančnega nadzora Velike Britanije, Nemčije, Avstrije, Madžarske, Češke, Hrvaške, BiH, Makedonije in nekaterih baltiških držav.

2.6. Ostalo delo Agencije za zavarovalni nadzor v letu 2002

Zaposleni Agencije so se v letu 2002 udeležili nekaterih konferenc, delovnih sestankov, strokovnih posvetov in seminarjev. Pri izbiri glede udeležbe na navedenih srečanjih je bilo osnovno vodilo predstavitev in umeščanje slovenskega zavarovalništva in zavarovalnega nadzora v slovenski, evropski ter mednarodni prostor in pridobivanje novih znanj na zavarovalnem ter širšem - finančnem področju.

Tako so zaposleni z referati sodelovali na strokovnih posvetih, konferencah ter seminarjih v Sloveniji in v tujini in sicer na devetih dnevih slovenskega zavarovalništva v Portorožu, na osmem strokovnem posvetu o bančništvu v Portorožu, na konferenci zavarovalnih nadzorov v Varšavi na Poljskem in na seminarju na temo izvajanja funkcij organov upravljanja pokojninskih skladov v Ljubljani.

Nadalje je predstavnik Agencije kot član pododbora za finančne konglomerate mednarodnega združenja zavarovalnih nadzornikov (International Association of Insurance Supervisors - IAIS) sodeloval na konferenci v Tokiu, na kateri so bila predstavljena metodološko izpopolnjena osnovna načela (Core Principles), ki so Svetovni Banki v okviru Financial System Assessment Programme (FSAP) predstavljala podlago za ocenjevanje usposobljenosti zavarovalniškega sektorja, predstavnik Agencije kot član pododbora za

solventnost iste mednarodne organizacije pa je sodeloval na delovnem sestanku s področja solventnosti in aktuarstva v Baslu.

Poleg navedenega so bili nekateri zaposleni Agencije tudi udeleženci določenih seminarjev in delavnic; seminarja v Berlinu, katerega osrednja tema je bila zakonodaja s področja zavarovalništva s poudarkom na zavarovanju avtomobilske odgovornosti, delavnice o zavarovalnem nadzoru v Srednji in Vzhodni Evropi na Dunaju, seminarja v Zagrebu o vlogi aktuarja v pokojninski reformi ter seminarja na temo preprečevanja pranja denarja na Bledu.

2.7. Financiranje Agencije za zavarovalni nadzor

Viri sredstev za delo Agencije so določeni z 262. členom ZZavar in se zagotavljajo iz taks in nadomestil ter iz drugih prihodkov, ki jih ustvari Agencija s svojim poslovanjem. V skladu s to določbo so bili od februarja 2001 dalje viri sredstev za delo Agencije lastni prihodki v skladu s Tarifo o taksah in nadomestilih (Ur. l. RS, št. 8/01). Od oktobra 2002 pa velja nova Tarifa o taksah in nadomestilih (Tarifa – 1) (Ur. l. RS, št. 89/02), ki jo je strokovni svet Agencije sprejel junija 2002 in h kateri je Vlada Republike Slovenije dala svoje soglasje v začetku oktobra 2002. S spremembo navedene tarife v oktobru 2002 je bilo znižano letno nadomestilo, ki sedaj za zavarovalnice in pokojninske družbe znaša 0,12% od osnove (vplačana premija v preteklem letu), za zavarovalnice v zavarovalniški skupini 0,13% od osnove (vplačana premija v preteklem letu), za zavarovalno zastopniške in posredniške družbe 0,06% od osnove (prihodki iz naslova opravljanja storitev zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja v preteklem letu) ter za Slovensko zavarovalno združenje 0,12% od osnove (prispevki zavarovalnic v preteklem letu v škodni sklad).

V primeru, da Agencija s svojim poslovanjem ustvari presežek prihodkov nad odhodki, se del v višini, določeni s finančnim načrtom Agencije, izloči v rezerve Agencije, preostanek pa se usmeri v proračun Republike Slovenije.